

Riikka Remunen

Tv-sarjan käsikirjoittaminen ja jälkituotanto

Opinnäytetyö
Tietojenkäsittely

Toukokuu 2011

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 26.5.2011				
Tekijä(t) Riikka Remunen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma				
Nimeke Tv-sarjan käsikirjoittaminen ja jälkituotanto					
Tiivistelmä <p>Tv-sarjojen tuottaminen on laaja ja monivaiheinen prosessi. Tässä opinnäytetyössä kerrotaan tämän prosessin kahdesta eri vaiheesta: käsikirjoittamisesta ja jälkituotannosta. Lisäksi kerron omaan kokemukseen pohjautuvasti, miten tv-sarjan tuottaminen toteutui käytännössä Matkaoppaat- tv-sarjaa tuottaessa syksyllä 2010 Turkin Alanyassa.</p> <p>Käsikirjoitus on koko tuotannon pohja ja näin ollen äärimmäisen tärkeä työväline kaikille tuotantoon osallistuville työntekijöille, myös leikkaajalle. Yksinkertaisimmillaan ilman hyvää käsikirjoitusta ei saada aikaan myöskään hyvää tuotantoa. Koska draama on pohjana kaikelle käsikirjoittamiselle, tässä opinnäytetyössä käsitellään käsikirjoittamisprosessi draaman näkökulmasta. Lisäksi perehdytään, miten televisio-ohjelmia käsikirjoitetaan sekä kurkistetaan tosi-tv-formaattiin ja sen käsikirjoittamiseen.</p> <p>Jälkituotantovaiheesta keskitytään vain muutamaaan jälkituotantovaiheeseen, koska jälkituotanto on laaja osa tuotantoja. Opinnäytetyöni kertoo kuva- ja äänileikkaamisesta sekä lyhyesti äänen jälkikäsittelystä ja kuvan värimäärittelystä.</p> <p>Oikean tv-sarjan tuottaminenkin ei vastaa aina ns. oppikirjatekniikkaa. Matkaoppaiden tuottamisesta kerron pääasiassa käsikirjoittamisprosessista sekä leikkaamon tehtävistä niin yleisesti kuin yhden jakson leikkaamisen kannalta. Vertailen myös teoriaa ja käytäntöä keskenään, mitä tehdään samalla tavalla ja mitä eri tavoin.</p>					
Asiasanat (avainsanat) käsikirjoittaminen, jälkituotanto, Matkaoppaat, tosi-tv					
Sivumäärä 29 s. + liitteet 15 s.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Kieli</td> <td style="width: 33%;">URN</td> </tr> <tr> <td>Suomi</td> <td></td> </tr> </table>	Kieli	URN	Suomi	
Kieli	URN				
Suomi					
Huomautus (huomautukset liitteistä)					
Ohjaavan opettajan nimi Tomi Numento	Opinnäytetyön toimeksiantaja				

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 26 May 2011	
Author(s) Riikka Remunen		Degree programme and option Business Information Technology	
Name of the bachelor's thesis TV series' script writing and post-production			
Abstract The production of TV series is a wide and versatile process. This bachelor's thesis focused on two parts of that process: script writing and post-production. In addition, the study presented my personal experience of the production of reality TV show called Matkaoppaat in Alanya, Turkey in the autumn 2010. In general, production is based on a script. Therefore, a script is an important tool for each member of the production group, also for an editor. Without a good script, there is no good production. Drama is the bases of all script writing, therefore this study presented the script writing process according to script writing of the drama. However, script writing for TV series differs from a drama script. That is why this bachelor's thesis also discussed TV script writing as well as gives an idea about reality-TV format and its script writing. Since post-production is one of the most versatile parts of production, this study focused only on few parts of post-production. These parts were picture editing, color grading, sound editing and sound correction. The study showed that practice and theory were not always the same. Matkaoppaat production was quite different from what theory said about productions. The practical part of this study told more about Matkaoppaat production, its script writing process, and edit room's tasks over the first episode. The theory and the practice were also compared to show how tasks could be done differently depending on different productions.			
Subject headings, (keywords) script writing, post-production, reality-tv, Matkaoppaat			
Pages 29 p. + app. 15 p.	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Tomi Numento		Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	KÄSIKIRJOITTAMINEN	2
2.1	Käsikirjoitusprosessi	2
2.2	Draaman synty ja eteneminen	4
2.3	Kuvakäsikirjoittaminen	5
2.4	Tv-sarjan käsikirjoittaminen	7
2.5	Tosi-tv genre, ja sen käsikirjoittaminen	9
3	JÄLKITUOTANTO	11
3.1	Kuvaleikkaaminen	11
3.2	Äänen leikkaaminen ja jälkikäsittely	13
3.3	Värimääritys	15
4	MATKAOPPAAT	17
4.1	Matkaoppaiden tuottaminen	17
4.2	Matkaoppaiden käsikirjoittamisprosessi	19
4.3	Leikkaamon työt	21
4.4	The XDCAM HD Professional Disc -systeemi	24
4.5	Leikkausassistenttina Matkaoppaissa	24
5	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	25
	LÄHTEET	28

LIITTEET

- 1 Matkaoppaiden kuvausraportit
- 2 Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista
- 3 Matkaoppaiden ensimmäisen jakson käsikirjoitus
- 4 Matkaoppaat jaksot 1-4 DVD

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on tosi-tv-sarjan tuottaminen. Käsittelen sekä teoriassa että käytännön kokemukseen pohjautuen, kuinka kuvastusta materiaalista päädytään valmiiseen tv-sarjan jaksoon. Aihe valinta perustuu työharjoittelu jaksooni Matkaoppaat-tv-sarjan tuotannossa leikkausassistenttina syksyllä 2010. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, kuinka käytäntö ja teoria kohtaavat tv-sarjan tuotannossa.

Käsikirjoitus on koko tuotannon pohja ja näin ollen äärimmäisen tärkeä työväline kaikille tuotantoon osallistuville työntekijöille, myös leikkaajalle. Yksinkertaisimmillaan ilman hyvää käsikirjoitusta ei saada aikaan myöskään hyvää tuotantoa. Ensimmäisessä luvussa käsittelen teoriassa, kuinka käsikirjoittamisprosessi etenee. Draaman ollessa pohja kaikelle käsikirjoittamiselle, käsikirjoitus prosessi käydään läpi draaman näkökulmasta. Luvussa kerrotaan myös, miten televisio-ohjelmia käsikirjoitetaan ja miten se poikkeaa draaman käsikirjoittamisesta. Viimeisenä luvussa käydään läpi tosi-tv-formaattia sekä sen käsikirjoittamista.

Käsikirjoittamisen jälkeen keskitytään jälkituotantoon, joka on varsin laaja ja monivaiheinen osa tuotantoja. Luvussa kerronkin vain osasta jälkituotannon vaiheista. Keskityn kuva- ja äänileikkaamiseen sekä lyhyesti äänen jälkikäsitteilyyn ja värimäärittelyyn.

Neljännessä luvussa päästään Matkaoppaat-tuotannon maailmaan. Luvussa kerron, millaisesta tv-sarjasta on kysymys ja kuinka se on syntynyt. Tarkoituksena on käydä läpi, miten Matkaoppaat tuotettiin ja keskittyä ennen kaikkea leikkaamisvaiheeseen. Viidennessä luvussa vertailen, kuinka ns. oikea tuotanto poikkeaa oppikirjatuotannosta. Pohdin, mitä asioista tehtiin eri tavoilla ja mitkä teoriassakin esille tulleet asiat säilyivät myös Matkaoppaita tehdessä.

2 KÄSIKIRJOITTAMINEN

Käsikirjoitus on yleensä koko tuotannon kivijalka. Hyvin laadittu käsikirjoitus nopeuttaa sekä kuvaus- että editointivaihetta. Käsikirjoitusvaiheessa tulee miettiä ohjelmaa itseään: mikä on sen tavoite, mikä on ohjelman kohderyhmä, mihin ohjelmaa käytetään, miten pitkä yksi jakso saa olla ja ennen kaikkea mikä on kyseisen ohjelman tyyli. Hyvän ohjelman takana on aina hyvä käsikirjoitus. (Aaltonen 2002, 12–20.)

Hyvä käsikirjoitus on konkreettinen ja selkeä ja siitä välittyy ohjelman tärkein sisältö ja ajatus. Käsikirjoituksissa käytetään vähän adjektiiveja, mutta paljon mm. verbejä kuvaamaan tapahtumia (Aaltonen 2002, 114). Kuten kaikista hyvistä tarinoista, myös käsikirjoituksesta tulee löytyä selkeä alku, keskikohta ja loppu. Käsikirjoitus kertoo ohjelman tarinaa ja ilman sopivaa jännitettä, mitä tapahtuu seuraavaksi, käsikirjoitus eikä tarina toimi. Jännitteen löytäminen on erityisen tärkeää tv-sarjoille, jotka kilpailevat yhtä aikaa useiden muiden sarjojen kanssa katsojista. Tv-sarjan on saatava katsoja kookuttumaan jaksoon heti ja tämä on käsikirjoittamisen yksi tärkeimmistä tehtävistä.

2.1 Käsikirjoitusprosessi

Käsikirjoitusprosessi alkaa ennen itse käsikirjoituksen kirjoittamista. Käsikirjoitus alkaa ideasta, joka taas muodostuu käsikirjoittajan havainnoista. Käsikirjoittajan tulisi olla aina aistit valppaana havainnoimaan asioita. Idea voi syntyä mistä tahansa havainnosta, uutisesta tai jostakin mielenkiintoisesta, joka herättää tunteita tai ajatuksia, ja josta mahdollisesti löytyy ristiriitoja. Idean pohjalta käsikirjoittaja rakentaa teeman, joka on koko tarinan perusta. Teema tulee pystyä kiteyttämään yhteen lauseeseen ja teema tulee pitää mielessä koko käsikirjoittamisen ajan. Teema tekee tarinasta aktiivisen ja eteenpäin pyrkivän ja jo teemaa miettiessä täytyy harkita onko teema toiminnallinen ja saako teemasta draamaa. Ilman kunnollista teema-ajattelua, tarina jää usein latteaksi ja huonoksi, eikä tarina anna katsojalle mitään konkreettista. Teema saattaa kuitenkin helposti vaihtua tarinaa kirjoittaessa, eikä se haittaa. Tärkeintä on kuitenkin, että tarinassa on teema ja sitä seurataan uskollisesti – oli se sitten alkupe-
räinen idea tai ei. (Leino 2003, 83–86.)

Käsikirjoittamiseen liittyy vahvasti myös aihe. Se on konkreettinen käsite ja kertoo, mistä tarina kertoo. Aihe antaa katsojalle käsityksen tyytilajista ja sen tehtävä on herättää katsojan mielenkiinto. Samalla aihe on käsikirjoittajalle alustus synopsikselle. Käsikirjoittajan kannattaa supistaa aihe yhteen, enimmillään kahteen lauseeseen, näin ollen kirjoittaja tietää perusrakenteen tarinalleen. Tätä lausetta kutsutaan päälauseeksi. Päälauseen tarkoitus on olla perusta, jonka päälle aletaan rakentaa tarinaa. Siksi on tärkeää, ettei aihe paisu pitkäksi selostukseksi tarinasta. (Leino 2003, 86.)

Käsikirjoituksen rakennetta voidaan lähestyä kahdella tavalla: henkilökeskeisesti tai juonikeskeisesti. Henkilökeskeisessä lähestymisessä kirjoittaja miettii tarinaa hahmojen kautta: minkälaisia on hahmojen ulkoiset ja sisäiset piirteet, minkälaisessa elämäntilanteessa hahmot ovat ja minkälaisia henkilösuhteita heillä on. Näiden asioiden kautta käsikirjoittajan on helppo hahmottaa minkälaisiin tilanteisiin hahmot mahdollisesti joutuvat. Juonikeskeisessä lähestymisessä taas vastaavasti aloitetaan juonen rakentamisella, sommittelulla ja rytmittämällä. Tarinan henkilöhahmot muodostuvat ja kehittyvät juonen tarpeiden mukaan. (Aaltonen 2003, 104–105.)

Käsikirjoituksen luonnostelma eli synopsis kertoo tarinan keskeisimmät tapahtumat ja siinä esiintyvät henkilöt. Synopsis auttaa käsikirjoittajaa hahmottamaan rakennetta ja teemaa ja jotkut käsikirjoittajat tekevätkin synopsisen ensimmäisenä. Synopsis auttaa myös hahmottamaan, onko aiheesta tarinaksi ja puuttuuko siitä jotakin olennaista. Jotkut käsikirjoittajat taas tekevät synopsisen viimeisenä, jolloin synopsisen ainoa tehtävä on olla myyntiväline, sillä usein tuottaja tai rahoittaja lukee juuri synopsisen ennen päätöksen tekoa (Leino 2003, 88). Kummassakin tapauksessa synopsis on tärkeä työväline tilaajalle, toteuttavalle työryhmälle sekä kirjoittajalle itselleen (Aaltonen 2002, 41). Synopsis on vain parin sivun mittainen ja se kirjoitetaan käsikirjoituksesta poiketen proosamuotoon, eikä sitä siis jaeta kohtauksiin. Synopsiseseen ei myöskään kirjoiteta dialogeja.

Synopsisin jälkeen on hyvä kirjoittaa treatment. Se vahvistaa käsikirjoittajalle näkemystä tarinasta. Treatment on yksityiskohtainen proosamuotoinen esitys käsikirjoituksesta, jossa käsikirjoittaja rakentaa tilanteet, jolla tarinaa kuljetetaan eteenpäin. Treatment eroaa synopsisesta niin, että treatmentissä pääpiirteisyys ei riitä, vaan siitä tulee löytyä tarina yksityiskohtaisesti kohtaus kohtaukselta. Dialogit eivät kuitenkaan kuulu myöskään treatmentiin, ellei dialogi itsessään ilmaise jotakin, mitä ei voi muuten ker-

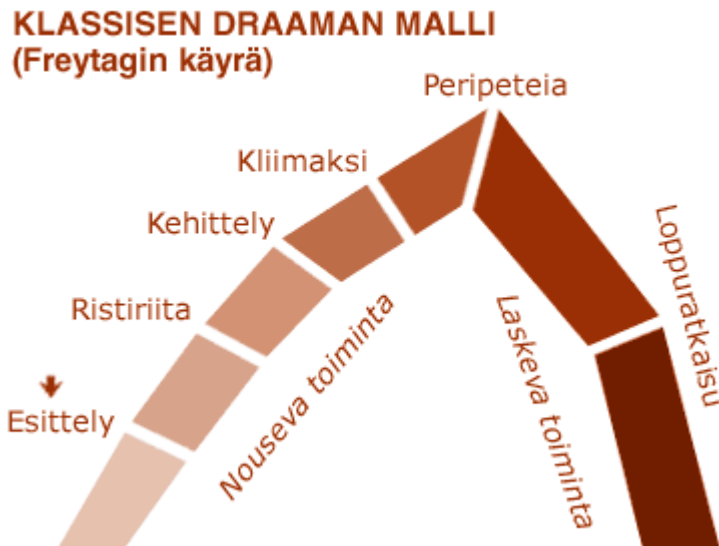
toa (Leino 2003, 88–89). Treatmentin avulla käsikirjoittaja pystyy havaitsemaan juonen epäjohdonmukaisuudet sekä rakenteelliset ongelmat. Myös editointivaiheen ongelmia voidaan välttää, jos treatment on kirjoitettu (Aaltonen 2002, 109).

Kaiken tämän ns. esivalmistelun jälkeen käsikirjoittaja pääsee kirjoittamaan varsinaista käsikirjoitusta. Käsikirjoituksessa kuvaillaan kaikki tapahtumat yksityiskohtaisesti ja siitä myös ilmenevät henkilöiden repliikit, vuorosanat sekä selostustekstit. Käsikirjoitus on kokonaisuudessaan jaettu kohtauksiin, mutta ei vielä kuviksi. Käsikirjoitukseen ei kuulu tekniset ohjeet, kuten kuvakulmat, kuvakoot tai kameran liikkeet (Aaltonen 2002, 114). Käsikirjoituksesta tehdään yleensä useita versioita, joissa käsikirjoitusta kehitellään ja viedään eteenpäin, niin että kaikki on varmasti käsikirjoituksessa kunnossa ja kaikki osapuolet siihen tyytyväisiä. (Aaltonen 2002, 133.)

2.2 Draaman synty ja eteneminen

Hyvässä käsikirjoituksessa pyritään johdattelemaan katsojan tunteita tämän huomamatta. Jos tunteiden johdattelu ei onnistu, eivät tarinan olennaiset osat myöskään välity katsojalle. Yksinkertaisimmillaan tunteiden johdattelu on sitä, että komedia naurattaa ja draama itkettää. Tärkeintä kuitenkin on, että katsojat tunteisiin vaikutetaan mahdollisimman paljon. (Leino 2003, 11.)

Draamassa on aina alku ja loppu. Tarina ei myöskään toimi ilman jännitettä. Jännitteen on kasvettava tarinan edetessä, jotta katsojan tunteet saadaan pysymään pinnassa ja katsojan mielenkiinto tarinaa kohtaan säilyy. Jännitteen nousua ja tihentymistä kutsutaan draaman kaareksi (kuva 1). Jännityksen ohella tärkeitä asioita draamassa on konfliktit eli ristiriidat, jotka lisäävät tarinan jännitystä. Konflikteja on erityyppisiä ja ne voivat olla tapahtumissa tai päähenkilössä itsessään. Draamalle on kuitenkin tyypillisempää, että konflikti on toiminnassa. Tunteisiin perustuvat konfliktit kuitenkin vaikuttavat voimakkaasti myös katsojien tunteisiin. Konfliktit ovat tarinoiden kantava voima ja käsikirjoittajan tulisi esimerkiksi muistaa, että kohtauksessa ei saisi olla kahhta täysin samankaltaista hahmoa, koska tällöin konfliktia ei pääse syntymään, eikä kohtausta ole mielenkiintoinen. (Leino 2003, 12–13).

KUVA 1. Draaman kaari (Elokuvantaju 2011)

Draama on ennen kaikkea toimintaa ja tarinankin tulisi rakentua toiminnasta. Toiminta on kuitenkin mitätöntä ilman päämäärää. Yleensä draamassa on ensin jokin ongelma, jota lähdetään ratkaisemaan tarinan edetessä. Päähenkilö saavuttaa välipäämääriä edetessään kohti ongelman ratkaisua (Leino 2003, 14). Tästä syntyy tarinalle juoni. Juoni voi kuitenkin saada yllättäviä käännteitä välipäämäärien kautta katsojien mielenkiinnon lisäämiseksi. Käänteestä voidaan käyttää myös termiä peripetia, joka tarkoittaa suunnan kääntymistä vastakkaiseksi (Aaltonen 2002, 63). Tarinan ongelmat, kuten konfliktitkin, voivat olla ulkoisia tai päähenkilöön itseensä liittyviä ongelmia. Ulkoinen ongelma ei liity päähenkilöön suoranaisesti, se voi esimerkiksi olla rikos, jota päähenkilö ratkaisee. Päähenkilöön itseensä liittyviä ongelmia kutsutaan sisäisiksi ongelmiksi. Ne liittyvät yleensä tunteisiin.

2.3 Kuvakäsikirjoittaminen

Varsinainen käsikirjoitus ei vielä kerro kuvaajalle mitä tarkalleen ottaen halutaan kuvata kuviksi. Tätä varten kuvaaja ja ohjaaja laativat yhdessä tai erikseen kuvakäsikirjoituksen eli storyboardin (kuva 2). Nimensä mukaan kuvakäsikirjoitus on kuvallinen esitys siitä millaisin kuvin tarina aiotaan kertoa. Tämän lisäksi kuvakäsikirjoitus sisältää kuvakoot, kuvassa esiintyvät roolihenkilöt, kuvan keston sekä tapahtumat lyhyesti (Elokuvantaju 2011). Toisin sanoen kohtaukset jaetaan kuviksi, sarjakuvamaiseen malliin. Kuvien ei oleteta olevan taiteellisesti mahtavia, mutta joissakin tapauksissa kuviinkin kannattaa panostaa, sillä joskus tarina myydään eteenpäin kuvakäsikirjoi-

tuksella (Aaltonen 2002, 139). Yleensä kuitenkin suuripiirteiset kuvat ovat varsin käypiä kuvakäsikirjoitukseen.

KUVA 2. Ote kuvakäsikirjoituksesta (Sheppard 2009)

Kuten käsikirjoituksissa yleensä, kuvakäsikirjoituksiakin voidaan tehdä monella eri tyylillä. Yleisintä kuitenkin on, että kuvakäsikirjoitukset ovat mustavalkoisia (Begleiter 2001, 16). Kuvakäsikirjoituksen kuvat numeroidaan ja kuvan viereen kirjoitetaan kuvakoot, kameran liikkeet, kuvaus toiminnasta sekä kuvan kesto. Myös repliikit ja muut olennaiset äänet voidaan liittää kuvakäsikirjoitukseen (Aaltonen 2001, 139). Kuvakäsikirjoitus jakautuu usein palstoihin, riippuen siitä mitä informaatiota kuvakäsikirjoituksen liitetään. Olennaista kuvien kannalta on myös kuvauspaikkojen tarkistus ennen piirtämistä ja suunnittelua.

Yksinkertaisuudessaan kuvakäsikirjoituksen tarkoitus on säästää aikaa. Tuotannoissa aikaa ei ole koskaan liikaa ja jokainen kuvauksiin käytetty minuutti on kallista. Kaikki asiat, jotka voidaan suunnitella ja harkita ennen kuvausten aloittamista, säästää kuvaus aikaa ja näin ollen myös rahaa. Toisekseen kuvakäsikirjoitus kertoo tuotantoryhmälle tarkalleen yhteisen tavoitteen, jolloin tavoitteeseen myös päästään nopeammin ja helpommin. Vaikka kuvakäsikirjoitus onkin tarkka suunnitelma, se ei kuitenkaan tarkoita, ettei siitä voisi vielä poiketa kuvaustilanteessa. Tärkeintä kun on, että kuvakäsikir-

joitus on tehty, koska silloin kuvalliselle ilmaisulle on jonkinlainen selkeä pohja. (Aaltonen 2001, 139; Begleiter 2001, 3.)

2.4 Tv-sarjan käsikirjoittaminen

Tv-sarjan käsikirjoittamisessa sovelletaan draaman käsikirjoittamisen tekniikoita, mutta huomioon tulee ottaa, että televisiossa näytetään myös mainoksia. Tarinan rakenne ja eteneminen määräytyvät mainoskatkojen ehdoilla, eikä kirjoittajan, aiheen tai draaman ehdoilla. Käsikirjoittajan tulee huomioida mainoskatkot jo kirjoittaessa ja hänen tulisi muistaa, että katsojat tulisi saada pysymään ruudun ääressä myös mainoskatkoilla. Mainoksettomat tv-kanavat antavat käsikirjoittajalle enemmän vapauksia, mutta yleisesti tv-sarjojen muoto ja rakenne on niin vakiintunut mainoskatkojen ympärille, että samaa muotoa käytetään, vaikkei mainoksia olisikaan. Tv-sarjan käsikirjoitus rakentuu useimmiten myös formaatin ympärille. Formaatti vakiinnuttaa sarjan rakenteen, henkilöhahmot ja konventiot. Katsojat ovat tottuneet tiettyyn formaattiin ja käsikirjoittajan tulee mukaila katsojien odotuksia. Tv-sarjoja on useita eri lajityyppejä ja käsikirjoittaminenkin riippuu siitä mitä sarjalta odotetaan. (Aaltonen 2002, 161–162.)

Tv-ohjelmille, tietenkin lajityypistä riippuen, on tyypillistä, ettei ohjelmaa käsikirjoiteta kokonaan. Tällaisia tv-ohjelmia ovat esimerkiksi keskusteluohjelmat. Tämän tyyppisissä ohjelmissä käsikirjoituksen tarkoituksena on lähinnä olla yksityiskohtainen lista tuotantoryhmälle siitä mitä ollaan tekemässä ja millä aikataululla sekä kertoa mm. kuvakulmat ja kameran liikkeet. Tällaisiin käsikirjoituksiin on olemassa kaksi erilaista formaattia: yksipalstainen ja kaksipalstainen formaatti (kuva 3). Yksipalstaisesta formaattia käytetään eniten tuotannoissa, joissa on vain yksi kamera ja ohjaaja työskentelee lähellä kameraa. Yksipalstainen käsikirjoitus ei toimi monikameratuotannoissa, joissa koko kuvausryhmän tulee tietää ohjaajan ajatuksia jo etukäteen. Kaksipalstainen formaatti on puolestaan eniten käytössä TV-tuotannoissa, koska formaatti on äärimmäisen informatiivinen ja joustava. Tämä formaatti kertoo koko tuotantotiimille kohtaus kohtaukselta mitä tapahtuu seuraavaksi ja antaa tilaa myös omille muistiinpanoille. (Millerson 2001, 203–205.)

SHOT	CAM (position)	SCENE/ACTION/AUDIO
CAMS:	1B, 2D, 3A	SOUND: BOOM POLE Scene 4, INT. BARN-NIGHT
15.	FU 2D LS DOORWAY Zoom in to MS	(FARMER ENTERS, HANGS TAPE 7: WIND LAMP ON WALL-HOOK DISC 5: RAIN BESIDE DOOR) FARMER: It's getting late. How is the poor beast doing?/
16.	1B O/S SHOT	SON: I don't think she'll last the night. SON'S POV: She has a high fever./
17.	3A LS FARMER He comes	(FARMER WALKS FORWARD TO THE STALL) FARMER: I called Willie. He's on his way. (FARMER KNEELS BESIDE COW)/
18.	CU SON	SON: D'you think he'll be able to get here?
19.	1C CU FARMER	FARMER: If the bridge holds. But river's still rising./
Abbreviations used:		
CU: Close-up		
MS: Medium shot		
LS: Long shot		
FU: Fade-up		
O/S: Over the shoulder		
POV: Point of view		
___/: Indicated point to "cut to next shot"		

KUVA 3. Kaksipalstainen käsikirjoitusformaatti (Millerson & Owens 2009)

Aiemmin mainittiin, ettei käsikirjoitukseen tule liittää teknisiä ohjeita. Televisiodraamaa tehdessä kameraryhmälle kuitenkin tehdään niin sanottu kamerakäsikirjoitus (kuva 4), josta ilmenee kohtausten määrä, mitä kameraa käytetään kussakin kohtauksessa, perusyksityiskohdat kohtauksista ja kameran liikkeistä sekä mahdollista komentokielestä (Millerson 2001, 205–206). Kamerakäsikirjoitus pohjautuu tietenkin varsinaiseen käsikirjoitukseen, jossa on draaman käsikirjoittamisen tapaan yksityiskohtaiset tiedot itse tarinasta. Näitä kahta käsikirjoitusta ei kuitenkaan ole tarkoitus sotkea, vaan kamera käsikirjoituksen on ainoastaan tarkoitus helpottaa kameratyöskentelyä.

SHOT	CAM.	(POSITION)	SCENE	INT/EXT	LOCATION	TIME OF DAY	F/X
CAMS 2A, 3A, 4B, SOUND BOOM B1							
			3	INT	LOUNGE	NIGHT	TAPE:
10.	F/U 2.	A.					WIND RAIN
			LS PAN/ZOOM ON GEORGE TO MS	(GEORGE ENTERS, WALKS TO TABLE, SWITCHES ON LAMP.)			
11.	3.	A.	GEORGE: (CALLS) The lights are okay in here. It must be your lamp.				
12.	2.	A.	(GEORGE TAKES GUN FROM DRAWER.)				
13.	4.	MS B	SLIPS IT INTO HIS POCKET: PULLING OUT TELEGRAM, HOLDS IT UP				
		CU of telegram	"SORRY CANNOT COME WEEKEND. BRIAN SICK. WRITING...JUDY."				
14.	3.	PULL FOCUS On fire as he throws A	(HAND WANDS IT UP, THROWS IT INTO THE FIRE.)				
		LS	(DOOR OPENS: EILEEN ENTERS.)				
			<u>EILEEN</u> : Really, there people are not good. They promised tp be here tonight. Look how late...				
			<u>GEORGE</u> : It's probably the storm that has delayed them. They'll be here all right.				
		DOLLY IN to MS as EILEEN X's to couch	(EILEEN SITS ON COUCH: GEORGE JOINS HER.)				
			<u>EILEEN</u> : If Judy knows you're here, it'll take wild horses to keep her away.				
			<u>GEORGE</u> : How many more times do I have to tell you...				
			<u>EILEEN</u> : Why do you keep pretending?				
			<u>LIGHTNING FLASH</u>				
15.	2.	A					
		CU	<u>GEORGE</u> : I've warned you. You'll go too far.				DISC: THUNDERCLAP

KUVA 4. Kamerakäsikirjoitus (Millerson & Owens 2009)

2.5 Tosi-tv genre, ja sen käsikirjoittaminen

Tositelevisiota ei ole helppo määritellä, varsinkaan kun tositelevisio-lajityypille on useita määritelmiä, koska lajityyppi on muodostunut useista erilaisista, historiallisista lajityypeistä. Nämä lajityypit ovat yhdessä luoneet useita sekalaisia lajityyppejä, jota nykyään kutsutaan tositelevisioksi (Hill, 55). Perinteisesti tosi-tv kategoriaa on yleensä käytetty kuvaamaan kaikkia tosiasioihin perustuvia viihdesarjoja. Tyypillisiä piirteitä tosi-tv:lle ovat amatööri näyttelijät, käsikirjoittamattomat keskustelut ja käsikäyttöiset kamerat. Kuitenkin käsitys tosi-tv on muuttunut, koska lajityyppi on kehittynyt

hurjasti vuosikymmenien aikana. Lajityypin alkuaikoina, tosi-tv pohjautui lakiin ja järjestykseen tai lääketieteellisiin tapahtumiin, mutta nykyään tosi-tv:tä tehdään mistä tahansa (Hill 2005, 41). Kategoria kattaa alleen ison määrän erilaisia lajityyppejä, mutta klassisin tosi-tv on ohjelma, joka vie ihmiset tilanteisiin, joihin he eivät ohjelmaan osallistumatta joutuisi (Mykkänen 2010, 160). Esimerkiksi Big Brother tai Pelkokerroin ovat hyvin tyyppillisiä tosi-tv-ohjelmia. Tosi-tv:tä kuvaa hyvin se, että se on jotakin informatiivisen ja viihteen, toisin sanoen dokumentin ja draaman, väliltä (Hill 2005, 2).

Matkaoppaat on tosi-tv-ohjelma, mutta ennen kaikkea se on tyyllilajiltaan docusoapia (documentary soap). Docusoap on havainnollisen dokumentin ja juonellisen draaman yhdistelmä. Se on dokumenttiohjelma, joka on tuotettu saippuaopperan tekniikoilla (Hill 2005, 27). Juhani Mykkäsen Matkaoppaat-kirjassa (2010) ohjaaja Kaisa Pylkkänen kertoo, että he eivät ohjelmaa tehdessä keksi tarinoita, vaan he kaivavat tarinat esiin ihmisten työ- ja lomapäivistä. Näin ollen erona tavalliseen tosi-tv-sarjaan, docusoapissa ihmiset olisivat tilanteessa joka tapauksessa, eikä asetelmaa rakenneta vain ohjelmaa varten.

Kuulostaa tietenkin erikoiselta, että myös tositelevisio, toteen pohjautuva televisio käsikirjoitetaan. Tämä fakta pistääkin miettimään onko tositelevisio sittenkään niin totta. Riippuen tietenkin tositelevision lajityypistä, käsikirjoitus tehdään jossakin vaiheessa ohjelmantuotantoa. Kilpailuhenkisissä ohjelmissa tehdään raaka käsikirjoitus siitä, missä järjestyksessä tilanteet etenevät, mutta tietenkään sanoja ei kirjoita kenenkään suuhun. Vastaavasti docusoap tyyppisissä tositelevisio-ohjelmissa, käsikirjoitus tehdään vasta, kun materiaali on jo kuvattu. Tarinat ja jännitteet siis etsitään kuvattun materiaalin seasta ja niistä luodaan käsikirjoitus, lähinnä editointia varten. Tätä käsikirjoituksen tyyppiä kutsutaan leikkauskäsikirjoitukseksi. Leikkauskäsikirjoitus tehdään yleensä aina ja sen tarkoituksena on tukea leikkaajaa (Aaltonen 2002, 146–147). Tosi-tv:tä tehdessä se on kuitenkin lähes ainoa dokumentti, jolla jaksoja lähdetään leikkaamaan.

3 JÄLKITUOTANTO

Kuvausten jälkeen yleensä huokaistaan helpotuksesta, vaikka edessä on vielä lähes eniten aikaa vievä osuus tuotannosta: jälkituotanto. Jälkituotanto kattaa alleen ison määrän erilaisia tehtäviä, kuten leikkaaminen, äänileikkaaminen, trikit ja efektit, äänen miksaus ja värimäärittely (Elokuvantaju 2011). Käytännössä siis jälkituotannolla tarkoitetaan kaikkea sitä käsittelyä, joka tehdään kuvatulle materiaalille kuvausten jälkeen.

3.1 Kuvaleikkaaminen

Leikkaaminen on oikeastaan tärkein ja kaikkeen liitoksissa oleva jälkituotantovaihe. Itse asiassa taitava leikkaaminen vaikuttaa koko tuotantoon, sillä leikkaajan ansiosta tuotannon vaikutelma voi muuttua kokonaan – niin hyvässä kuin pahassa. Se miten kohtaukset yhdistetään, ei ainoastaan vaikuta visuaaliseen ilmeeseen, vaan myös siihen, miten katsojat reagoivat näkemäänsä. Taitavalla leikkaamisella voidaan vielä luoda jännitettä, mielenkiintoa ja kiihtymystä, joka saa katsojat suunniltaan. Vastavasti taas huono leikkaaminen saa hyvänkin materiaalin näyttämään huonolta. Parhailaan leikkaaminen on vakuuttava taidemuoto. Leikkaaja avustajineen on vastuussa teknisesti koko leikkausprosessista, mutta viime kädessä kuitenkin ohjaaja arvioi ja hyväksyy leikkaajan ratkaisut. (Millerson 1999, 169.)

Leikkaamiseen on monta erilaista tekniikkaa, kuinka se voidaan tehdä. Suosituin ja joustavin tekniikka on non-linear editing, jossa kuvattu materiaali tallentuu kovalevyille ja materiaali on saman tien käsillä leikkaamista varten. Klippien valinta ja lajittelu ovat helppoa ja nopeaa sekä valintoja voidaan muuttaa missä tahansa editoinnin vaiheessa. Toinen vaihtoehto leikkaamiselle on linear-editing, jossa halutusta materiaalista kopioidaan materiaali uudelleen niin sanotulle master-kasetille. Tämä tekniikka on digitalisoitumisen myötä vähemmän, jos ollenkaan enää käytössä. Editointi voidaan tehdä myös jo kuvausvaiheessa, jolloin kameramiehen tehtävänä on miettiä strategiset aloitus ja lopetus pisteet. (Millerson 1999, 173, 186–187.)

Materiaali on aina kuvattu enemmän kuin sitä tarvitsee, joten leikkaajalla on paljon materiaali, jota käyttää. Kaikkein edullisinta leikkaajalle on katsoa materiaali läpi ja tehdä materiaaliin muistiinpanoja klipeistä ennen varsinaista leikkausprosessia. Tar-

koituksena on lajitella mitä halutaan käyttää ja mitä ei tarvita sekä miettiä teknisiä ja visuaalisia ratkaisuja jo valmiiksi. Tätä kutsutaan niin sanotuksi offline editoinniksi. Vastaavasti lajittelun voi tehdä myös online editointina, eli lajitella materiaali vasta varsinaisen leikkaamisprosessin alettua, mutta tämä keino ottaa yleensä todella paljon aikaa ja näin ollen tulee usein myös hyvin kalliiksi. (Millerson 1999, 171; Millerson 2001, 173.)

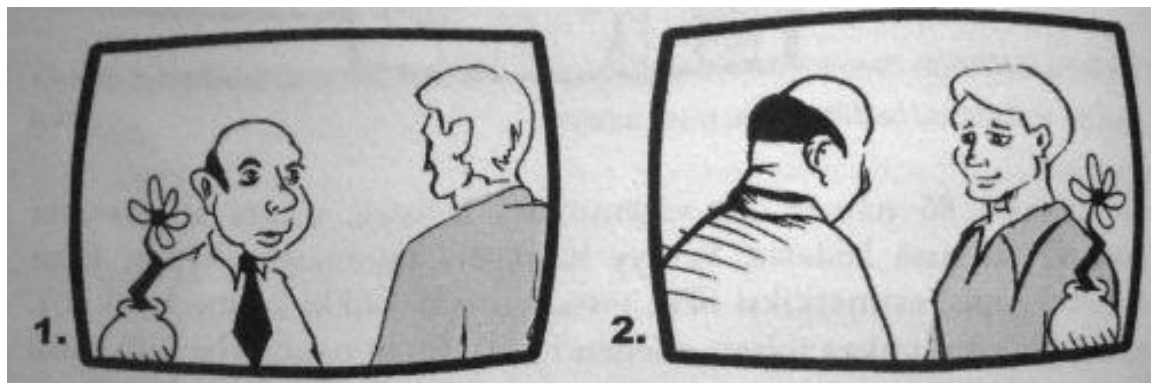
Leikkaajan tehdessä materiaalista valintoja, hänen tulisi käydä läpi seuraavat hyvin keskeiset päätökset:

- mitä kohtauksia halutaan käyttää kaikesta mahdollisesta
- mikä on kohtauksien järjestys
- missä kohtaa tapahtumia halutaan kohtauksien vaihtuvan
- miten kohtaukset ovat yhteydessä toisiinsa, onko kohtauksien välillä jatkuvuutta
- kuinka nopeasti tai hitaasti vaihtuminen tapahtuu
- lisätäänkö erityisiä efektejä.

Kaikki nämä päätökset tulee miettiä sekä tekniseltä että visuaaliselta kannalta. Pienikin muutos tapahtumien ja kuvien välillä muuttaa paljon tarinan vaikutusta, esimerkiksi ampumakohtaus voidaan leikata niin, että ampuminen näytetään kokonaan tai niin, että ampuminen näytetään niin sanotusti kuva kovalta (käsi taskuun → uhrin kasvot → ase taskusta → ampujan hurja ilme jne.). Riippuen kumpi valinta tehdään, vaikutus katsojaan on aivan erilainen (Millerson 1999, 171–172). Kohtausten ja ottojen vaihtumiseen tulee muutenkin kiinnittää huomiota. Kuvien välillä tulee olla jonkinlainen visuaalinen linkki, jokin joka yhdistää niitä. Se voi olla esimerkiksi äänitausta, joka kuljettaa katsojan kuvasta toiseen. Yksityiskohtiin tulee myös kiinnittää huomiota: päähenkilö ei voi olla toppatakissa toisessa kohtauksessa ja shortseissa seuraavassa. (Dancyger 2007, 371–372.)

Hyvään leikkaustulokseen ei ole oikotietä, mutta pitämällä tietyt asiat mielessä, ei ainakaan syyllisty dramaattisiin virheisiin. Leikatessa tulisi välttää leikkaamista kahden samanlaisen tai samantyyppisen oton välillä, mutta samalla taas tulisi myös välttää leikkaamista kahden täysin erikokoisen, mutta samasta aiheesta kuvatun, kuvan välillä. Kun kyseeseen tulee kuva, jossa on liikettä, tulee olla tarkkana, että liike jatkuu aina samaan suuntaan. Jos kuvassa taas on eri suuntiin liikkuvia hahmoja, on ol-

tava tarkkana, että jokainen varmasti liikkuu omaan suuntaansa, vaikka kuvia leikat-
taisiinkin hahmojen kesken. Nopeaa liikettä sisältävät kuvat ja staattiset kuvat olisi
myös hyvä erottaa toisistaan, ellei tällaisella ratkaisulla haluta jotakin tiettyä tehoa ta-
rinaan. Tärkeää leikatessa on huomioida kaiken tämän lisäksi, että henkilö tai esine
kuvassa, ei voi leikkaamisen myötä siirtyä ruudun toisesta laidasta toiseen (esimerkki
kuva 5). Tällaiset dramaattiset virheet vaikuttavat syvästi katsojan näköelämykseen ja
antavat hyvästäkin materiaalista äärimmäisen huonon kuvan. Siksi on tärkeää, ettei
niitä pääse lipsahtamaan valmiiseen materiaaliin. (Millerson 2001, 177, 179).

KUVA 5. Kukka-asetelma vaihtaa paikkaa leikkauksessa (Korvenoja 2005)

3.2 Äänen leikkaaminen ja jälkikäsitteily

Äänileikkaamisen ymmärtäminen vaatii kuvaleikkaamisen ymmärtämistä, sillä nämä
kaksi osaa kulkevat käsi kädessä. Molempien osa-alueiden tulisi auttaa selventämään
tarinaa ja niiden tulisi vahvistaa kohtauksen emotionaalista luonnetta. Äänien asettelu
voi auttaa katsojia havainnoimaan ajan ja paikan sekä liikkuvuuden näiden välillä.
Äänen avulla luodaan ja hallitaan todellisuuden tuntua läpi koko tarinan sekä vahvis-
tetaan dramatiikkaa aivan kuten kuvankin avulla. (Dancyger 2007, 390.)

Kaikessa yksinkertaisuudessaan äänileikkaaminen on prosessi, jossa kuvatun materi-
aalin ääni järjestellään niin, että se on loppumiksausta varten looginen kokonaisuus ja
helposti miksattavissa (Kuortti 2001). Äänikokonaisuus muodostuu kolmesta eri osas-
ta: dialogista, tehosteista ja musiikista. Nämä kolme osa-alueetta pidetään toisista eril-
lään äänileikkausvaiheessa. Dialogi jakautuu tallennustavan mukaan 100 % ääneen,
joka on äänitetty kuvauksissa ja studiossa kuvan perusteella tehtyyn jälkiääneen. Tyy-
pillinen jälkiääni on voice-over (VO) eli kertojan ääni, joka on antaa kuvasta jotakin
lisätietoa. Tehosteet luokitellaan yleensä kolmeen osaan: lyhytkestoisiin pistetehoste-

siin, pitkäkestoisiin pohjiin eli atmosfääreihin sekä foleyyn eli synkronitehosteisiin. Musiikki itsessään on musiikkia, eikä sitä luokitella muulla tavalla. (Kuortti 2001, Millerson 1999, 330.)

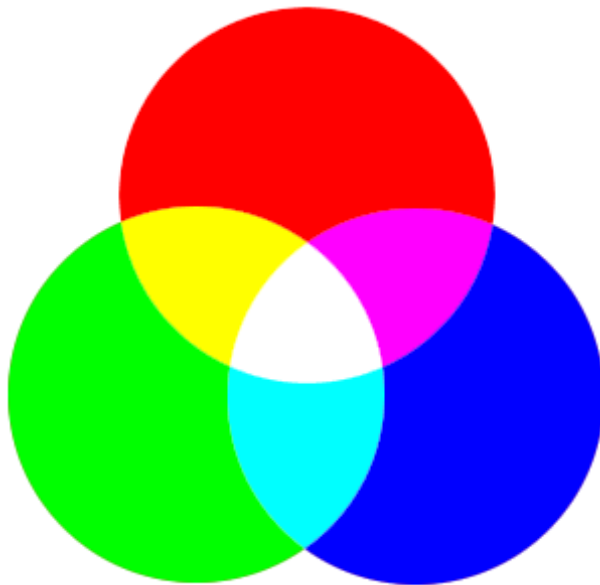
Äänileikkaaminen alkaa tietenkin siitä oletuksesta, että kuvaleikkaaminen on tehty. Otot on valittu ja järjestelty lopulliseen asemaan sekä mahdolliset efektit lisätty paikoilleen. Kuvausten aikana kuva ja ääni on tallennettu yhtä aikaa ja niitä yhdistää aikakoodi, jonka pohjalta ääni ja kuva yhdistetään myöhemmän editoinnin jälkeen. Totta kai kuvaleikkaamisen yhteydessä otetaan myös äänet huomioon, mutta äänileikkaamisen yhteydessä äänen ja kuvan suhde varmistetaan. Yleensä äänileikkaamisessa alkuperäisistä äänistä tehdään kopio ja editointi aloitetaan kopiolla. Yhtä aikaa käsitellään useita eri raitoja ja jokaisella raidalla on eri äänet ja omat tehtävät. Raitoja voidaan kuva kerrallaan käsitellä myös erikseen, mutta helpointa ja johdonmukaisinta on ajatella käsittely samantyyppisesti kuin suorassa lähetyksessä: editoida kaikkia äänen osa-alueita yhtä aikaa. (Millerson 1999, 338.)

Kuvausten yhteydessä voi kuitenkin sattua kaikenlaista ja esimerkiksi äänestä voi tulla käyttökelvoton. Silloin äänileikkaamisen tehtävänä on korvata alkuperäinen ääni jollakin käyttökelpoisemmalla. Se voi olla voice-over, musiikki tai erikseen tehty äänipohja. Alkuperäistä ääntä voidaan myös korjata, jos tallennusvaiheessa mukaan on tullut ylimääräistä tai häiritsevää ääntä. Alkuperäinen ääni voi olla käyttökelpoista, mutta siitä puuttuu jotakin, jolloin voidaan esimerkiksi lisätä ääniä taustalla tai monistaa olemassa olevia ääniä. Näin ollen tarvittaessa esimerkiksi muutaman ihmisen puhe saadaan kuulostamaan väkijoukon mölyltä. (Millerson 1999, 331, 336.)

Yksi tärkeimmistä äänen jälkikäsittelyn vaiheista on huolehtia, että äänenvoimakkuuksista, sillä liian kovat äänet tekevät äänestä epämiellyttävän häiritsevää ja liian hiljaiset äänet taas hukkuvat taustaan. Äänitasot tulee joko laskea tai nostaa samalla tasolle, niin että äänielämys on kuvaelämyksen kanssa miellyttävää. Jokainenhan tietää kuinka ärsyttävää vanhoissa elokuvissa on se, että musiikki pauhaa korvia särkevästi, mutta dialogeja ei meinaa kuulla. Nykyteknologia on helpottanut tätäkin työtä, mutta äänien korjaaminen tulee muistaa jälkikäsittely vaiheessa.

3.3 Värimääritys

Maailmassa on loputtomiin värejä ja värien eri sävyjä, mutta televisiossa värit muodostuvat kolmesta erivärisestä valosta ja niiden sekoituksista. Näiden valojen värit ovat punainen, sininen ja vihreä. Värejä sekoittamalla saadaan aikaan erilaisia sävyjä (kuva 6), kuten esimerkiksi sama määrä punaista ja vihreää muodostaa keltaisen ja sama määrä kaikkia valoja, punaista, sinistä ja vihreää, näyttää valkoiselta. Jos taas punaista, sinistä ja vihreää on yhtäläinen määrä, mutta valot ovat heikkoja, tuloksena on tumman harmaa. Jos taas signaali on vahvempi, myös väri on kirkkaampi. Television kameran värien ymmärrys siis perustuu värien kirkkauteen ja valoon, ei niinkään varsinaiseen väriin itseensä. (Millerson 1999, 29–32.)

KUVA 6. Värien sekoittuminen (Alias 3D Media 2009)

Värimääritys tehdään yleensä viimeisenä kaikista jälkitöistä. Suoraan kamerasta tullut videokuva voi näyttää jo sinänsä hyvältä, sillä onhan työn yleensä tehnyt ammattilainen, mutta värimäärityllä kuvasta saadaan vielä parempi. Tämän lisäksi, ihmisen silmä pystyy havaitsemaan vain tietyntylaisia värejä ja värien arvoja, voidaan television siirtokaistaa säästää säätämällä värit vain riittävälle tasolle. Mahdollisuuksia värien korjaamiseen on useita: värejä voidaan mm. vain terävöittää tai värien avulla voidaan myös kaiken muun ohella luoda ja vahvistaa tarinan tunnelmaa. Esimerkiksi lämpimien värien, kuten keltainen, punainen ja oranssi, käyttö luo lämpimän tunnelman ja taas vastaavasti sininen ja vihreä hohkaa kylmyyttä. (de Andrade 2011; Millerson 1999, 598; Morrill 2011.)

Yksi värimäärittelyn yleisimmistä tehtävistä on valkobilanssi virheiden korjaaminen. On tärkeää, että kuvan väriarvot ovat tasapainossa ja värit puhtaita (kuva 7). Leikates- sa yhdistellään usein monen eri kameran kuvaa samaksi tarinaksi, eikä kameroiden kuvien värit ole aina samanlaisia. Värimäärityllä kuvat saadaan näyttämään ainakin väreiltään samanlaisilta. Taustavalotuksen kanssa saattaa ilmetä kuvissa ongelmia, mutta värimääritys on avainasemassa myös näiden ongelmien hoitoon. (Ozer 2005).

KUVA 7. Värikorjailu keltaisesta kuvasta paremmaksi (Ozer 2005).

Värimääritys voidaan tehdä joko suoraan editointiohjelmassa tai komposiittiohjel- massa. Kumman ohjelman valitsee, riippuu tekijästä ja siitä kuinka paljon materiaali tarvitsee värikorjailua. Monet ohjelmat tarjoavat yksinkertaisia ratkaisuja värimäärityl- lyn tekemiseen. Helpoimmillaan värien korjaaminen tapahtuu yhtä nappia painamalla, esimerkiksi auto-white-, auto-black- ja auto-contrast-painikkeet löytyvät useimmista ohjelmista. Nämä yksinkertaiset toimet voidaan tehdä editointiohjelmassa suoraan. Lisäksi useat editointiohjelmat tarjoavat mahdollisuuden reaaliaikaiseen värienkorjai- luun, joka on usein riittävä ja varsin kätevä tapa tehdä värimäärityä. Jos taas halu- taan mennä syvemmälle värien maailmaan, muokata ja manipuloida värejä tarkem- min, kannattaa valita komposiittiohjelma. Mihin ratkaisuun ikinä päädytäänkään, mie- lessä tulee pitää, että tarkoituksena on tehdä väreistä parempia ja todentuntuisempia, eikä ylilyönneille ole tässäkään kohtaa tarvetta. (de Andrade 2001; Ozer 2005.)

4 MATKAOPPAAT

Matkaoppaat on Susumuru Oy:n Neloselle kehittämä ja tuottama tosi-tv-sarja matkaoppaiden työstä etelän lämmössä. Matkaoppaat on suurin suomalainen ulkomailla tuotettu tuotanto ja Matkaoppaat-formaatti on nimetty Finlandia-palkinto sekä Kultainen Venla-ehdokkaaksi. Matkaoppaat-formaatin optiot on myyty yli kahteenkymmeneen maahan, mm. Yhdysvaltoihin ja Saksaan (Susamuru 2010–2011). Suomessa Matkaoppaita on tuotettu kaksi tuotanto kautta Turkin Alanyassa ja kolmannen tuotantokauden kuvaukset alkavat keväällä 2011 Bulgariassa.

Omalla ohjelmapaikallaan Matkaoppaat on rikkonut katsojaennätyksen talvella 2010 (Susamuru, 2011) ja ohjelma on edelleen ylivoimaisesti katsotuin ohjelma kyseisellä ohjelmapaikalla. Talven ja kevään 2010 aikana yli 2,5 miljoonaa suomalaista katsoi Matkaoppaita joskus ja Nelosen netti-tv:ssä jaksoja ladattiin hieman alle miljoona kertaa (Mykkänen 2010, 4). Voidaan siis rehellisesti sanoa, että Matkaoppaat on kiinnostava ja menestynyt sarja Suomessa.

Matkaoppaat saivat alkunsa, kun Susamurun hallituksen puheenjohtaja Harri Saukkoa halusi tehdä jotakin Turkissa yhteistyössä Detur Finland Oy:n kanssa. Tuotantoyhtiöllä tai kanavalla ei ollut tässä vaiheessa varmuutta, mitä Turkissa syntyisi, mutta Turkin Alanyaan päätettiin kuitenkin lähettää kuvausryhmä tekemään roolitusta ja etsimään näkökulmaa. Viikon jälkeen kuvausryhmä palasi takaisin Suomeen pilottijakson kanssa: Deturin oppaat olivat osoittautuneet täydelliseksi näkökulmaksi. (Mykkänen 2010, 156–158.)

4.1 Matkaoppaiden tuottaminen

Matkaoppaita lähdettiin tekemään 17 hengen tuotantoryhmän kanssa elokuussa 2010. Tuotantoryhmään kuului tuottaja, kaksi käsikirjoittaja-ohjaajaa, leikkaaja, leikkausassistentti sekä kolme kuvaajaa, toimittajaa, äänittäjää ja kuvaussihteeriä. Lisäksi tuotantoryhmään kuului paikallinen kuvausjärjestäjä sekä kolme autonkuljettajaa. Kuvaukset kestivät 2,5 kuukautta, takaisin Turkin Alanyasta Suomeen tultiin lokakuun lopussa.

Matkaoppaat kuvattiin kolmen kuvausryhmän voimin ENG-kalustolla (electronic news gathering). Kuvausryhmään kuului kameramies, äänimies, toimittaja sekä kuva-

ussihteeri. Matkaoppaat kuvattiin Sonyn PDW-530P kameralla (kuva 8), joka pohjautuu XDCAM-formaattiin. Kameroissa tallentamiseen käytettiin Sonyn The XDCAM HD Professional Disc systeemiä (ks. luku 4.4.), eli materiaali tallennettiin diskeille. Yhdelle levylle mahtui 23 GB eli noin 45 minuuttia materiaalia. Päivässä jokainen kuvausryhmä kuvasi 3-6 diskia.

KUVA 8. Sony PDW-530P kamera (Sony 2011)

Matkaoppaita kuvatessa ei käytetty erityistä valaistusta. Valaistuksen mukana kantaminen sekä järjestäminen olisikin ollut työlästä ja usein tilanteissa mahdotonta. Tilanteet, joita haluttiin kuvata, saattoivat syntyä aivan yllättäin, eikä valaistuksen rakentamiselle olisi ollut aikaa. Pimeään aikaan kuvatessa kameroissa oli kuitenkin pieni valo, jolla kuvattava kohde saatiin valaistua aavistuksen paremmin. Näissä tapauksissa kuvaaja itse huolehti valosta.

Äänittäjän huolehti siitä, että äänet saatiin mahdollisimman tarkasti talteen. Äänittäjän tehtävänä oli sijoittaa nappimikrofonit niille henkilöille, joilta odotettiin eniten puhetta. Äänittäjä katsoi tilanteen oman harkinnan tai toimittajan ohjeiden mukaan. Langattomia nappimikrofoneja oli käytössä pari kappaletta, muut äänet tallennettiin puomimikrofonia käyttäen. Myös kameran oma mikrofoni oli kokoajan päällä tallentamassa ääntä.

Toimittaja oli koko ENG-ryhmän johtaja. Toimittajan tehtävänä ei ollut ainoastaan kysellä haastattelu kysymykset, vaan pitää koko paketti kasassa. Toimittajan tuli olla kokoajan silmät auki ja tarkkailla, mistä saadaan tarina aikaiseksi. Hänen tehtävänä oli

myös neuvoa kuvaajaa ja äänittäjää siinä suhteessa, että kaikki tarvittava materiaali tulee varmasti talteen. Käytännössä nämä kolme ammattilaista toimivat yhteistyössä toisiaan tukien. Kuvauspäivän jälkeen toimittajan tehtävänä oli raportoida mitä päivän aikana kuvattiin. Raportit sisältävät tiedot siitä ketä on kuvattu, mitä on tapahtunut sekä hieman yleistä tietoa mm. sääoloista. Näiden raporttien pohjalta käsikirjoittaja-ohjaajat sekä seurasivat tilannetta että aloittivat jaksojen suunnittelun.

Isoimman työn ENG-ryhmässä teki kuvaussihteeri. Käytännössä hänen tehtävänä oli kaikki se mitä muut eivät tehneet. Kuvaussihteeri huolehti kuumassa ympäristössä mm. juomahuollosta, hänen tehtävänä oli pitää tyhjiä diskejä mukana kuvaajalle, kuvaussihteeri huolehti myös raha-asioista, jos kuvausryhmän tarvitsi käyttää esimerkiksi taksia liikkuaakseen. Kuvaussihteeri hankki myös kaikki kuvausluvat kuvattavilta henkilöiltä. Tärkeimpänä leikkaajaa ajatellen kuvaussihteerin tehtävistä oli kirjoittaa logsheetejä, eli muistiinpanoja tapahtumien kulusta kuvausten aikana. Logsheetit sisälsivät tiedot kameran kanssa synkronoidusta aikakoodista, lyhyesti tapahtumista sekä muistiinpanoja säästä tai muusta olennaisesta, kuten esimerkiksi henkilöistä, jotka eivät halua näkyä televisiossa, mutta ovat kuvissa. Haastattelut oli pyritty kirjoittamaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti auki. Logsheetit oli jaettu diskien mukaan ja näin ollen myöhemmin leikkaamossa tietyt kohdat tarinoista oli helppo löytää. Myös toimittajat hyödynsivät logsheetejä raporteja kirjoittaessaan.

4.2 Matkaoppaiden käsikirjoittamisprosessi

Koska Matkaoppaat on tosi-tv-sarja ja ennen kaikkea tyylilajiltaan docusoap, ei jaksota käsikirjoiteta ennen kuvaamista. Kaikki kuvattu materiaali edustaa aitoja tilanteita ja kaikki reaktiot, huomiot ja repliikit tulevat aidosti kuvattavista ihmisistä. Käsikirjoittamista ei kuitenkaan voida jättää kokonaan pois, sillä jonkin dokumentin pohjaltahan jaksot täytyy leikata katsottavaan muotoon. Näin ollen tämän tyyppisissä tv-ohjelmissa käsikirjoitus tehdäänkin kuvaamisen jälkeen. Kuten Matkaoppaiden käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkänen kertoo Juhani Mykkäsen kirjassa (2010), tarinoita ei keksitä ja suunnitella, vaan ne kaivetaan esiin ihmisten tavallisista loma- tai työpäivistä. Toisin sanoen käsikirjoitus on ennen kaikkea leikkauskäsikirjoitus editointi vaihetta varten.

Käsikirjoittajia Matkaoppaissa oli kaksi ja he toimivat samalla Matkaoppaiden ohjaajina. Käsikirjoittamisprosessi alkoi siitä, että käsikirjoittajat kävivät läpi toimittajien kirjoittamat raportit. Raporttien pohjalta käsikirjoittajat suunnittelivat jaksojen raan rakenteen: mitkä tarinat tulevat kuhunkin jaksoon. Matkaoppaiden käsikirjoittajat tulostivat raportit tietokoneelta paperille ja leikkasivat jokaisen tarinan erikseen omaksi lapuksi. Tämän jälkeen alkoi palapelin kasaaminen. Valinnat oli toki jo tehty, mutta samaan jaksoon tulevat tarinat tuli saada yhdeksi dokumentiksi. Tässä tapauksessa tarinoista tuli yleensä pitkiä paperilakanoita. Liitteenä (liite 1) olevassa esimerkissä raportit on koottu yhdeksi dokumentiksi tietokoneella, eikä mekaanisesti leikkaamalla ja teippaamalla, joten rakenne on hieman erilainen kuin leikkaamoon tullut paperiversio. Periaate on kuitenkin sama.

Kun käsikirjoittajat olivat käyneet raportit läpi ja päättäneet, mitkä tarinat tulevat kuhunkin jaksoon, siirtyivät he leikkaamoon katsomaan jaksojen materiaalia läpi. Jokaisen tarinan kuvattu materiaali käytiin yksityiskohtaisesti läpi ja käsikirjoittajat litteroivat tapahtumat ja repliikit lähes sanasta sanaan itselleen ylös (esim. liite 2). Joitakin epäoleellisia kohtia saatettiin jättää välistä, mutta pääasiassa käsikirjoittajat halusivat tarkan tekstin katsomastaan materiaalista. Katsomisen ja litteroinnin perusteella käsikirjoittajat sitten päättivät mitä tarkalleen ottaen tarinasta otetaan 20 minuutin jaksoon. Näiden päätösten ja muistiinpanojen perusteella varsinainen käsikirjoitus sitten syntyi.

20 minuutin jaksojen rakenne Matkaoppaissa on aina samanlainen. Muutamaa, yleensä kahta tai kolmea, eri tarinaa seurataan aina yhdessä jaksossa. Tarinoiden tapahtumat kulkevat eteenpäin rinnakkain, esimerkiksi ensin seurataan oppaiden vetämään infotilaisuutta, sitten käydään katsomassa turistien ystävän etsintää ja palataan siten infotilaisuuden tapahtumiin. Jakso liikkuu näin sujuvasti eteenpäin ja kehittää pientä jännitystä. Jaksojen tarinan kerronnan katkaisee aina puolella välissä oleva mainoskatko ja käsikirjoituksessa tulikin ottaa huomioon, että tähän kohtaan on hyvä muodostaa isompi jännite, niin että katsoja jää miettimään, mitä seuraavaksi tapahtuu, eikä katsoja vaihda kanavaa tai jätä katsomatta ohjelmaa loppuun.

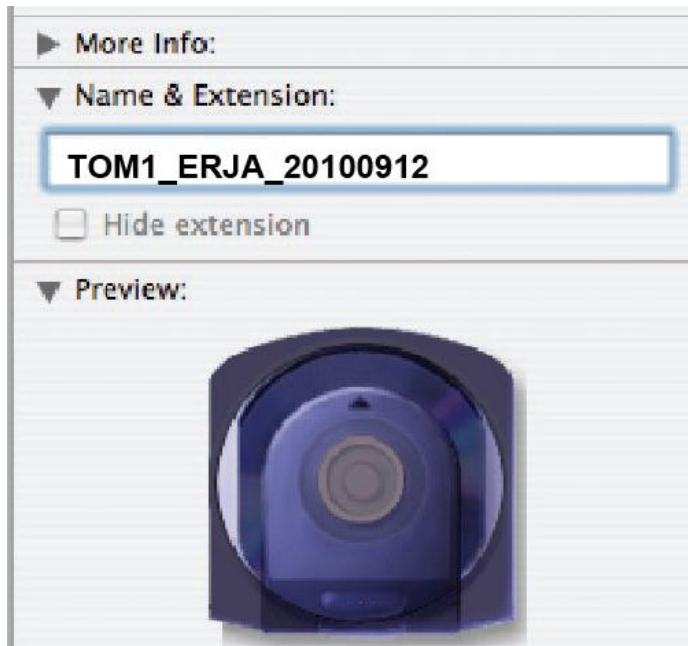
Tarinoiden lisäksi käsikirjoituksen kirjataan ylös kertojan tekstit, jotka tulevat jaksoon voice overina (v/o), eli pelkkänä äänenä kuvan kanssa ilman varsinaista alkuperäistä ääntä. Voice overina voidaan käyttää myös tarinan sisältä tulevaa ääntä, esimerkiksi haastattelu vastausta, mutta yhdistää se eri kuviin. Tämänkin ratkaisun käsikirjoittaja

on lisännyt käsikirjoitukseen, jotta leikkaaja tietää käsikirjoittajan toiveen. Käsikirjoituksesta siis löytyy yksityiskohtaisesti mitä kuvia, mitä ääntä ja missä järjestyksessä käsikirjoittajat ovat ajatelleen jaksoon tulevan. Käsikirjoitus saattoi olla hyvinkin yksityiskohtainen, sillä käsikirjoitushan perustui olemassa olevaan materiaaliin. Käsikirjoitus oli kuitenkin ennen kaikkea suunnitelma ja jos leikkausvaiheessa löytyi jotakin mielenkiintoisempaa, totta kai käsikirjoituksesta poikettiin. Liitteessä 3 on esimerkkinä käsikirjoituksesta Matkaoppaiden ensimmäisen jakson valmis käsikirjoitus.

4.3 Leikkaamon työt

Leikkaamon työkaluina oli kaksi Macintosh pöytäkonetta, joissa ohjelmina käytettiin Final Cut Prota sekä XDCAM transferia. Tallennukseen oli varattu useita 2TB:n kovalevyjä. Materiaalia koko aikana kertyi noin viiden kovalevyn verran, mutta jokaisesta kovalevystä otettiin varmuuskopio toiselle kovalevylle. Lisäksi käytössä oli tietenkin disc player, jonka avulla diskien materiaali siirrettiin kovalevylle sekä näyttöjä ja kaiuttimia. Kaikki laitteet oli tuotu mukana Suomesta, joten resursseja oli rajallisesti, vaikkakin riittävästi.

Leikkaamossa työt alkoivat siitä, kun kuvattu materiaali tuotiin diskinä leikkaamoon. Leikkausassistentin ensimmäinen tehtävä oli siirtää materiaali diskeiltä kovalevylle. Päivässä diskejä leikkaamoon tuli noin 15 kappaletta riippuen siitä, kuinka monta kuvausryhmää oli töissä ja kuinka paljon he saivat materiaalia kuvattua. Yhdelle diskille mahtui noin 45 minuuttia materiaalia ja sen siirtäminen XDCAM Transfer- ohjelmalla kovalevylle vei 20–30 minuuttia riippuen kuinka täynnä diskit oli. Diskit nimettiin kuvaajan nimen, diskin numeron, päähenkilön sekä päivämäärän mukaan (esimerkki kuva 9). XDCAM Transfer loi diskin nimestä automaattisesti kansion, johon klipit diskiltä siirtyivät. Tämä kansio sijoitettiin aina kunkin päivän omaan kansioon, jossa jokaiselle ENG-ryhmälle oli oma kansio. Näin materiaali myöhemminkin helppo löytää, jos vain tiedettiin kuvaaja tai ENG ja päivämäärä.

KUVA 9. Diskin nimeäminen

Kun materiaali on siirretty kovalevyille, leikkausassistentti alkoi käydä materiaalia läpi. Ensimmäisenä lajiteltiin selkeät kuvituskuvat pois muista kansioista omiin kansioihin, jotta kuvitus on helppo löytää myöhemmässä vaiheessa. Jokaisella kovalevyllä oli siis oma kuvituskuvakansio, jonne luotiin paikkojen tai tapahtumien mukaan alakansioita (esimerkiksi kaupunkikuvat, auringonlasku, ambulanssi jne.). Kuvituskuvien erottelun jälkeen, Final Cut Prohon luotiin projekti. Projektiin siirrettiin kaikki klipit samalla rakenteella kuin ne oli kansioihinkin tallennettu. Tämän jälkeen leikkausassistentti alkoi loggata materiaalia, eli käydä klippejä yksitellen läpi. Logsheetien avulla projektin log note -kohtaan merkittiin lyhyesti mitä klippi sisälsi (esimerkiksi ”Terhi antaa palautetta Erikalle”). Jos klipissä oli haastatteluja, markereiden avulla jokainen haastattelu kysymys merkittiin erikseen. Jos klippien seasta löytyi vielä kuvituskuvaa, ne siirrettiin kuvituskuva kansioon tai jos kuvituskuva liittyi selvästi muiden klippien tapahtumiin, jätettiin kuvitus samaan kansioon, mutta klippiin merkattiin sen olevan kuvitusta. Erityisen hienot kuvat tai erityisen tärkeät tapahtumat merkattiin huutomerkkein tekstin lisäksi. Loggauksen apuna käytettiin kuvaussihteerin tekemiä logsheetejä, jolloin leikkausassistentin ei tarvinnut katsoa klippejä kokonaan, vaan hän saattoi hypätä logsheetin aikakoodin mukaan oleelliseen kohtaan materiaalia. Yksinkertaisimmillaan loggauksen tehtävänä on siirtää logsheetien tieto projekteihin. Nämä tiedot taas helpottavat leikkaajaa löytämään tarvittavan materiaalin leikkausvaiheessa.

Varsinainen leikkaaminen alkoi sillä, että leikkaaja sai käsikirjoittaja-ohjaajilta joko valmiin käsikirjoituksen tai raporteista kasatun jaksopohjan. Matkaoppaiden ensimmäisen jakson kohdalla leikkaaja sai käsiinsä ensin raporteista tehdyn pohjan, jonka avulla hän pystyi aloittamaan prosessin. Ensimmäisenä tuli tietenkin kasata materiaali kasaan. Tässä kohtaa leikkausassistentti oli hyvänä apuna, sillä hän tunsu materiaalin jo suhteellisen hyvin. Leikkaaja kasasi materiaalin itselleen aikajanalle ja totta kai myös leikkaajan tuli tutustua materiaalin sisältöön. Paljon muuta leikkaaja ei voikaan tehdä ennen kuin hän saa varsinaisen käsikirjoituksen eteensä.

Yksinkertaisimmillaan leikkaaja leikkaa mitä paperissa käsketään leikata. Leikkaaja ei suinkaan tee päätöksiä, mitä jaksoissa tapahtuu, mutta oman taiteellisen näkemyksensä leikkaaja pystyy sekaan pistämään mm. musiikkivalinnoilla sekä kuvien tehokkaalla vaihtumisella. Oman haasteensa leikkaamisen tuo, että jaksot saivat olla vain 20 minuutin mittaisia ja tähän kahteenkymmeneen minuuttiin tulee mahduttaa myös alkutunnukset ja lopputekstit. Totta kai käsikirjoittaja oli tämän jo ottanut huomioon käsikirjoitusvaiheessa, mutta varsinaisen ajan huomioonottaminen on kokonaan leikkaajan työtä. Aina kaikkea mitä käsikirjoittaja on ajatellut jaksoon mahtuvan, ei saada jaksoon mahtumaan. Leikkaajan tehtävänä on siis poimia vain ne oleelliset osat, jotka rakentavat tarinaa. Tässä kohtaa avuksi tulee myös ohjaaja, jonka kanssa raakaa jaksopohjaa käydään paketoimaan sopivan mittaisiksi. Ohjaaja tekee viime kädessä kaikki päätökset sisällön ja ajankäytön suhteen.

Jakso ei suinkaan ole valmis vielä, kun jakso on saatu leikattua. Leikkaamisen jälkeen on vielä useita jälkityövaiheita tekemättä. Useimmat näistä tehtiin Matkaoppaiden kohdalla vasta Suomessa, vaikka jakso muuten jo leikattiin Turkissa. Kuitenkin esimerkiksi voice overeita ei jaksoon voitu lisätä Turkissa, koska voice overit tehtiin vasta Suomeen palattua. Myös ääni- ja värimäärittely jätettiin tekemättä, sillä nämä tehtävät eivät olleet varsinaisen leikkaajan työtä. Koko tämän prosessin tuloksena on tietenkin valmis Matkaoppaiden jakso (liite 4).

Leikkaajan ja leikkausassistentin työ Matkaoppaiden tuotannossa ei rajoittunut pelkästään jaksojen leikkaamiseen ja loggaamiseen, vaan tehtäväksi tuli myös pressreelin eli Matkaoppaiden esittelyvideon tai trailerin teko. Pressreelin pääasiallinen tarkoitus oli esitellä Matkaoppaiden tulevaa kautta mahdollisille mainostajille, mutta myöhemmin pressreeliä käytettiin myös mainostamaan tulevaa kautta televisiossa katsojille. Press

reelin tekovaiheet ja järjestys oli hyvin pitkälti samanlainen kuin ihan tavallisen jakson tekeminen, mutta videon tuli olla vain huomattavan paljon lyhyempi (ensin 10 minuuttia, joka tiivistettiin vielä 2,5 minuuttiin). Sen lisäksi pressreelin värimäärityksen teki leikkaaja ja äänen jälkitöistä vastasi yhden kuvausryhmän äänittäjä. Pressreel tehtiin siis kokonaisuudessaan Turkissa ja valmis tuotos oli käytettävissä jo kuvausten vielä jatkuessa.

4.4 The XDCAM HD Professional Disc -systeemi

The XDCAM HD Professional Disc systeemi on HD kuvaa ja useita kuvataajuuksia ja -laatua tarjoava Sonyn nauhaton formaatti. Diskit ovat kasetteja edullisempi vaihtoehto ja verrattuna kasetteihin, diskrit tarjoavat monia etuja: diskrit ovat erittäin kestäviä ja niitä voidaan käyttää tuhansia kertoja uudelleen. Kuten kasetit, diskrit eivät ole magneettisia, joten diskillä oleva materiaali säilyy paremmin. Diskeillä on myös automaattinen virheiden korjaus, joka estää materiaalin katoamisen, vaikka levyllä tapahtuisikin jotakin. Diskien käyttö on helppoa ja turvallista, sillä diskeille ei voi vahingossa tallentaa uutta materiaalia edellisen päälle, mutta tarpeettomat videoleikkeet on helppo poistaa. (Apple Computer Inc 2006.)

Yksi hyödyllisimmistä XDCAM HD formaatin eduista on pieniresoluutioiset proxyt, jotka systeemi luo automaattisesti jokaiselle videoleikkeelle. Näiden proxyjen avulla on helppo käydä videoleikkeet läpi ja valita mitkä täysilaatuiset videoleikkeet siirretään kovalevyllä leikkaamista varten. Videoleikkeitä voidaan proxyjen avulla myös lajitella ennen siirtämistä kovalevyllä ja näin ollen välttää siirtämästä sellaisia kohtia leikkeistä, joita ei todellakaan tarvita. Matkaoppaissa jokainen videoleike siirrettiin talteen kovalevyille, mutta proxyt olivat äärimmäisen hyödyllisiä, kun diskiltä tarvittiin jokin tietty leike, mutta koko diskkiä ei ollut aikaa siirtää.

4.5 Leikkausassistenttina Matkaoppaissa

Olin harjoittelijana Matkaoppaissa leikkausassistenttina. Tehtävinäni oli siis pääasiassa digitointi ja loggaus, mutta myös muut leikkaajaa avustavat tehtävät. Autoin leikkaajaa mm. etsimään materiaalia, joita hän tarvitsi omia tehtäviään varten. Yksi tehtävistäni oli myös näyttää materiaalia käsikirjoittaja-ohjaajille. Se oli aikaa vievää, koska materiaali katsottiin hyvin tarkkaan läpi. Se oli kuitenkin myös hyvin hyödyllistä,

sillä käsikirjoittaja-ohjaajien kommentoimissaan materiaalia, pystyin samalla tekemään klippeihin merkintöjä heidän ajatuksistaan. Aina en esimerkiksi nähnyt jotakin tiettyä tilannetta niin tärkeänä kuin käsikirjoittaja-ohjaajat. Tärkeintä kun kuitenkin oli, että leikkaaja löytää materiaalin helposti ja silloinhan käsikirjoittaja-ohjaajien ajatukset ovat myös muistiinpanoissa tärkeitä.

Omat tehtäväni Matkaoppaissa eivät olleet erityisen vaikeita. Haastavinta oli ottaa nopeasti haltuun uusi käyttöjärjestelmä ja uudet ohjelmat – eli todellakaan työssä ei ollut kyse ruudin keksinnästä. Tärkeintä olikin nähdä, mitä tv-sarjojen tuottaminen on oikeassa elämässä ja nähdä, onko ala sitä, mitä on kuvitellut opiskelevansa. Leikkaamon ollessa toimistossa, joka oli koko tuotannon keskellä, pystyin epäsuorasti myös tutustumaan muiden tuotantoryhmän jäsenten työhön. Käsikirjoittaja-ohjaajien työprosessia pystyi seuraamaan hyvinkin läheltä. Myös tuottajan tehtävät tulivat selväksi, joskin tuottajan tehtävien kirjo on niin laaja, ettei sitä noin lyhyessä ajassa ja tuotannon keskellä täysin ymmärrä. Tuottajan työ kuitenkin alkaa jo paljon ennen kuvauksia.

Kuvaustilanteitakin pääsin seuraamaan myös, mm. osallistumalla oppaiden illanviettoon ja Matkaoppaiden intron kuvaamiseen. Nämä kaksi kuvaustilannetta olivat onneksi hyvin erilaiset, joten sain laajemman käsityksen kuvaamisesta ja muiden kuvausryhmän jäsenten tehtävistä. Esimerkiksi oppaiden illanvietossa kyse oli puhtaasti tosi-tv:n kuvaamisesta, kun taas introssa samoja asioita toistettiin useita kertoja, että talteen saatiin juuri se mitä haluttiin. Introa kuvatessa mukana oli myös kraana (crane), johon en koskaan ennen ollut päässyt ammatillisessa mielessä tutustumaan. Näkemykseni tällaisen sarjan tuotannosta ei siis tullut vain leikkaamon tehtävistä, vaan olin onnekas päästessäni tutustumaan tuotantoon hyvin monipuolisesti.

5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Jos ajatellaan Matkaoppaiden käsikirjoittamista ja draaman käsikirjoittamista, ne eroavat melkoisesti toisistaan jo ihan siitä syystä, että Matkaoppaat käsikirjoitetaan tosi-tv:n tavoin. Tästä syystä Matkaoppaita ei voitu käsikirjoittaa etukäteen, eikä myöskään synopsista, kuvakäsikirjoitusta tai muita käsikirjoitusvaiheita prosessista löydy. Matkaoppaiden rakenne on kuitenkin hyvin draaman tyylinen, joten sinänsä prosessi eteni myös draaman kerronnan myötä. Draaman tavoin Matkaoppaistakin tuli löytyä ne tietyt elementit, kuten jännitteet ja konfliktit, jotta jaksoista tuli onnistuneita.

Kuitenkin poiketen draaman käsikirjoittamisesta, Matkaoppaissa nämä elementit kaitettiin valmiista materiaalista sen sijaan, että käsikirjoittaja olisi keksinyt ne. Näin ollen Matkaoppaissa materiaali on käsikirjoitusta suuremmassa roolissa jo alusta asti. Draamaa kun taas lähdetään luomaan päinvastaisessa järjestyksessä.

Tv-käsikirjoittamisen kannalta taas Matkaoppaat jäljittelee hyvin paljon peruskaavaa. Jännitteet ja tarinan muutokset etenevät mainoskatkojen ehdolla ja ohjelma on uskollinen formaatilleen. Kuitenkin kaikki kameroille tehtävät käsikirjoitusmallit ovat tässäkin kohtaa Matkaoppaista jääneet pois siitä ilmeisestä syystä, ettei tarkoituksena ole ollutkaan ohjailla kameroita etukäteen, vaan tarinat etenevät omalla painollaan. Tämmähän tietenkin luo haastatte käsikirjoittamiseen, koska jaksot yhdistellään usean eri päivän tarinoista yhden päivän tapahtumiksi, jolloin käsikirjoittajan tulee ottaa huomioon mm. eri päivien sääolot ja oppaiden vaatetus. Tämä tietenkin on haaste myös leikkaajalle.

Mitä tulee taas jälkituotantoon, se ei liiemmin poikkea niin sanotusta oppikirjajälkituotannosta. Samat vaiheet tulee käydä läpi, samoja asioita tulee pohtia ja ottaa huomioon. Suurin haaste Matkaoppaiden tyyliässä ohjelmassa on varmasti realismi, josta täytyy pitää kiinni joka tapauksessa. Myös hyvin spontaani kuvaaminen ja äänen taltiointi aiheuttaa työtä jälkikäsittelevävaiheeseen. Kuvien väritys tai valaistus saattaa olla todella pielessä, koska tilanteet pitää kuitenkin kuvata, oli laatu hyvää tai ei. Jälkikäsittelevävaiheessa sitten nämä niin sanotut mokat parannetaan ja se saattaa olla hyvinkin haasteellista, koska täysin pilalle mennyttä kuvaa ei tietenkään voi kokonaan pelastaa. Paljon jälkikäsittelevällä kuitenkin voi tehdä. Sama koskee ääntä, koska tällaisissa tosi-tv-tyyppisissä kuvauksissa ei aina voida varmistaa, että äänenlaatu on täysin puhdasta, vaikka äänittäjä siitä yrittääkin huolehtia. Aidoissa tilanteissa kuitenkin tulee huomattavasti enemmän yllätyksiä kuin studio-oloissa, eikä aitoja tilanteita voida kuvata uudestaan. Verrattuna siis perusohjelman- tai elokuvan äänitöihin, tosi-tv:ssä on äänitöitä enemmän.

Jotkin tietyt asiat eivät kuitenkaan koskaan muutu. On asioita, jotka vain tehdään samalla tavalla, oli kyseessä millainen tuotanto tahansa. Perusrakenteet ovat kuitenkin niin vakiintuneita kaikille, että vaikka asiat voisi tehdä toisin, päädytään yleensä siihen vakiotyyliin, joskus taas ei ole muita vaihtoehtoja. On myös yleisellä tasolla helppointa tehdä asiat vakiintuneilla tyyliillä, koska silloin koko tuotantoryhmä pysyy

mukana helposti. Käsikirjoittaminen on kuitenkin teknistä työtä luovempaa ja siinä käsikirjoittaja pääsee enemmän toteuttamaan itseään ja näin ollen tyylytkin on vapaita. Jokainen löytää itselleen sen parhaimman tavan toteuttaa asioita ja noudattaa sitä sitten. Tekninen puoli sitten useimmiten seuraa luovuutta ja mukautuu sen mukaan, pitäen kuitenkin kiinni yleisistä teknisistä tavoista.

On ollut hienoa saada mahdollisuus aidosti vertailla tuotantotyylejä oikean tuotannon ja harjoitustuotannon välillä. Kyseessä kun oli vielä siitä poikkeuksellinen tv-tuotanto, että se toteutettiin ulkomailla ja tosi-televisio formaatilla. Monet asiat poikkeavat siitä mitä oli kursseilla oppinut, mutta vielä useamman asian oppi kantapäähän kautta. Yllätyksiä tarjosi vielä myös asioista lisää opiskeleminen, sillä tahtomattaankin oppikirjojen neuvoja kävi vertailemaan siihen omaan kokemukseen. Vaikeutena oli erotella nämä kaksi toisistaan, osata kertoa se, mitä opetetaan ja se mitä itse oli kokenut. Eroista huolimatta myös yhtäläisyyksiä löytyi ja monta kertaa sai huomata, että tietää jostakin asiasta jotakin. Sekin on yhtäläillä hienoa kuin uuden oppiminen. Matkaoppaapat oli mahtava kokemus niin henkilökohtaisella kuin ammatillisella tasolla ja sen tulee varmasti muistamaan aina.

Eniten Matkaoppaissa opin yleisellä tasolla tosi-tv-sarjan tuottamisesta kokonaisuutena. Lähtiessäni Turkkiin, minulla ei ollut minkäänlaista käsitystä, mitä odottaa. En tiennyt, miten tällainen tuotanto on rakentunut, ja minkälaisia tehtäviä kukin tekee. Nämä asiat kyllä selvisivät jo ensimmäisen päivän aikana. Oman tehtäväni kannalta opin erityisesti Macintosheista lisää. Siinä vaiheessa, kun astuin leikkaamoon, en ollut edes koskenut Macintosheihin, mutta niin vaan hetkeä myöhemmin tein jo töitä uudella laitteella ja uusilla ohjelmistoilla. Se oli henkilökohtainen voitto, koska olin kauhulla odottanut tilannetta, jossa joudun heti töihin sellaisten asioiden kanssa, josta luulin, etten tiedä mitään. Oli todella hyvä huomata, että tekniikassa jotkin asiat eivät muutu.

Koko aika työharjoittelussa Matkaoppaissa oli uuden oppimista. Täytyi vain pitää silmät ja korvat auki. Yksi ohjaaja Kaisa Pylkkäsen lausuma totuus tv-sarjojen katsojaluvuista jäi erityisen hyvin mieleen: ”Ensimmäinen jakso kertoo, miten promo onnistui, toinen jakso kertoo, miten ensimmäinen jakso onnistui ja kolmas kertoo, kuinka monta saatiin koukkuun.”, ja tämänkin opin vain pitämällä korvani auki.

LÄHTEET

Aaltonen, Jouko 2002. Audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Alias 3D Media 2009. Color Theory. WWW-dokumentti.
<http://www.alias3dmedia.com/tutorials/basic/color-theory/view.html>. Päivitetty: 24.4.2009. Luettu 9.5.2011.

Apple Computer Inc 2006. Final cut pro and XDCAM HD white paper. PDF-dokumentti.
http://images.apple.com/finalcutstudio/resources/white_papers/Sony_XDCAMHD_whitepaper.pdf. Luettu 17.03.2011.

Begleiter, Marcie 2001. From word to image: storyboarding and film making process. Studio City: Michael Wiese Productions.

Dancyger, Ken 2007. The Technique of Film and Video Editing. Burlington: Focal Press.

De Andrade, Paulo 2001. Digital Film Making Part 2 - Colour Correction. WWW-dokumentti.
http://www.digitalproducer.com/2001/12_dec/features/12_03/digitalfilmmakinpt2.htm
Päivitetty 7.12.2001. Luettu 9.5.2011.

Elokuvantaju oppimateriaali 2011. WWW-dokumentti.
<http://www.taik.fi/elokuvantaju/index.html>. Luettu: 11.5.2011.

Hill, Annette 2005. Reality TV audiences and popular factual television. New York: Routledge.

Korvenoja, Pekka 2005. Tv-kameratyön perusteet. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu stadia.

Kuortti, Matti 2001. Ajatuksia elokuvan äänileikkauksesta. WWW-dokumentti.
http://www.taik.fi/elokuvantaju/oppimateriaali/jalkituotanto/artikkelit/kuortti_aanileikkauksesta.jsp . Luettu: 2.5.2011.

Leino, Timo 2003. Sanoista eläviä kuvia käsikirjoittajan opas. Keuruu: Otava.

Millerson, Gerald 1999. Television Production. Burlington: Focal Press.

Millerson, Gerald 2001. Video Production Handbook. Burlington: Focal Press.

Millerson, Gerald, Owens, Jim 2009. Television Production. Burlington: Focal Press.

Morrill, Sam 2011. An Introduction to Color Correction. WWW-dokumentti.
<http://vimeo.com/videoschool/lesson/47/an-introduction-to-color-correction>. Luettu 6.5.2011.

Mykkänen, Juhani 2010. Matkaoppaat. Helsinki: Susamuru.

Ozer, Jan 2005. Battle of the software NLEs – Overlay, Chromakey, and color correction part 1. WWW-artikkeli.

<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=afh&AN=18088863&site=ehost-live>. Luettu 9.5.2011.

Sheppard, Josh 2009. The storyboard artist. WWW-sivu.

<http://www.thestoryboardartist.com/Site/Burger.html>. Luettu: 3.5.2011.

Sony for professionals 2011. Cameras – broadcast and production. Yrityksen WWW-sivut. <http://pro.sony.com/bbsc/ssr/cat-broadcastcameras/cat-xdcam/product-PDW530/> . Luettu: 12.5.2011.

Susamuru Oy 2011. Ajankohtaista. Yrityksen WWW-sivut. <http://www.susamuru.fi>. Päivitetty: 19.4.2011. Luettu 13.4.20

Matkaoppaiden kuvausraportit

DETUR INFO JA VALITTAVAT ASIAKKAAT AZALEASTA

14.9.2010 / ENG1 / JUSSI

Kuinka sujuu kukkuralleen täyteen buukattu infotilaisuus? Mahtuvatko kaikki ravintolaan? Entä miten käy hotelliinsa tyytymättömän seurueen tapauksessa? Selviääkö Riina hengissä seuruelaisten kynsissä?

Ext, EV-ravintolan terassi / aamupäivä

ERJA, RIINA, JANNI, KATRI, (MAARIT) ovat tulossa pitämään infoa uusille matkustajille EV-ravintolassa. Ravintolaan on tulossa 160 asiakasta, viidellä bussilla ja sinne mahtuu noin 100. Erja on ollut toimistolla huolissaan siitä miten kaikki mahtuvat (kuvattu, toimistolla aamulla Erjan kommentit). Riina ja Erja saapuvat bussilastilistensa kanssa. Riinan mukana tulee pariskunta, joka on todella käärmeissään. He ovat joutuneet vaihtamaan hotelliä eivätkä ole lainkaan asiaan tyytyväisiä. Kaiken kukkuraksi pariskunnan huoneeseen on tultu yöllä sisään koputtamatta hakemaan ylimääräistä sänkyä pois. Nainen on ollut alasti ja pelästynyt pahoin. Riinan kasvoilta paistaa ärtymys.

Asiakkaita on pakkautunut ravintola EV:iin. Osa puuttuu vielä ja joutuvat odottelemaan heitä. Vihdoin kaikki on saatu pakattua sisälle terassille ja oppaiden info voi alkaa. Erja, Riina ja Janni pitävät infoa, Maarit tarkastelee taustalla. Erja kertoo, että paikalla on Katri, jonka kanssa halukkaat lapset voivat lähteä piirtämään terassin perälle. Katri lähtee muutaman lapsen kanssa piirustelemaan (tätä myös kuvattu). Info soljuu ongelmitta. Infon jälkeen Riina ottaa tyytymättömän pariskunnan ja heidän matkaseurueensa sivummalle juttelemaan. Pariskunta on matkustanut Alanyaan 20 henkisen porukan mukana ja istuvat nyt matkanjohtajansa sekä muutaman seuruelaisen kanssa Riinan kanssa pöydässä. Seurue on käärmeissään. Heille on ilmoitettu jo Suomessa, että hotelli, johon he ovat seurueelleen varanneet huoneet onkin ylibuukattu ja että he eivät mahdu sinne. He eivät voi käsittää miten tämä on mahdollista eivätkä ole lainkaan tyytyväisiä uuteen hotelliinsa eivätkä sen huoneisiin. Riina yrittää selittää seurueelle, että tällaista voi käydä ja että he ovat itseasiassa saaneet paljon paremman hotellin sekaannuksen seurauksena. Seurue on täysin eri mieltä, heidän mielestään heidän lomansa on pilalla, huoneet ovat puutteelliset eivätkä lainkaan sitä, mitä ovat tilanneet. Asiakas: ”Azalea on retkeilymaja. Meitä on petetty”. Lisäksi hotelli on paljon kauempana rannasta kuin se, minkä olivat alunperin varanneet. Riina yrittää selittää, että valmismatkaehdoissa sanotaan, että hotelliä voi joutua vaihtamaan, mutta se voi tapahtua ainoastaan tasoa vastaavaan tai parempaan ja että Azalea hotelli, jossa nyt ovat, on tasoltaan parempi. Riina sovittelee ja pahoittelee tapahtunutta. Nainen kertoo uudelleen kahdesta hotellihenkilökunnan miehestä, jotka ovat tulleet yöllä sisään huoneeseen omilla avaimillaan ilman lupaa, ”Loma on mennyt aivan pilalle”. Riina jatkaa sovittelua ja lupaa tulla käymään Azaleassa tsekkaamaan huoneet yhdessä seurueen kanssa.

Infotilaisuus on loppumassa, osa ihmisistä odottaa kaupunkikierroksen alkamista. Oppaat lähtevät viemään asiakkaita kohti bussia.

Int, Deturin toimisto, päivä

Toimistolla ERJA, PIA, ENDISA, RIINA

Erja on toimistolla tuuraamassa Riinaa. Erja hoitelee asioita puhelimesta.

Matkaoppaiden kuvausraportit

Maarit soittaa Erjalle, hän on luvannut asiakkaille paikat turkkilaiseen iltaan, mutta ei ole ottanut maksua tai kertonut mistä heidät otetaan kyytiin. Nyt Maarit on etsimässä kyseisiä asiakkaita muttei löydä heitä. Erja on tästä kääremeissään – sanoo, että on hyvä että on intoa, mutta ettei asioita voi hoitaa näin. Ei voi myydä jotain ilman että tietää mitä on tekemässä. Erja päivittelee asiaa.

Riina saapuu toimistolle. Riina kertoo Erjalle hotellivaihdoksesta valittaneista asiakkaista. Juttelevat seurueen matkanjohtajasta. Riinan mukaan tämä mies on ollut aivan asiallinen. Erjan näkemys on poikkeava – mies seurueineen on yrittänyt mukaan kaupunkikierrokselle ilmaiseksi. Eivät olleet meinanneet myöntää, mutta loppujen lopuksi käynyt ilmi, että kyse oli samaisesta porukasta.

Riina lähtee Deturin toimistolta kohti Azalea hotellia tapaamaan hotelliin tyytymätöntä seuruetta.

Int, hotelli Azalea / ilta

Hotelliin tyytymätön ryhmä odottelee Riinaa hotelli Azalean aulassa. Riina saapuu ja seurue istuu yhdessä pöydän ympärille. Sama valitusvirsi alkaa, seurue on tyytymätön, pettynyt, loma pilalla, huoneet kamalat ja puutteelliset, osalla paremmat huoneet kuin toisilla jne. Riina kärsivällisesti selittää yhä uudelleen ja uudelleen, että on pahoillaan, että näin on käynyt ja että tekee parhaansa, jotta puutteet saataisiin korjattua ja että kaikki olisivat tyytyväisiä. ”Jos osaisin tehdä taikoja niin veisin teidät takaisin sinne alkuperäiseen hotelliin, mutta se ei ikävä kyllä ole mahdollista, kun siellä ei ole tilaa”. Riina lupaa seurueelle hyvitykseksi Manavgatin matkan seuraavalle päivälle. Riina kerää listan huoneiden puutteista ja lähtee tsekkaamaan muutaman huoneen. Yhdessä huoneessa on yksi sänky liikaa ja puuttuu pöytä ja tuolit. Muutoin huoneet näyttää hyvältä. Riina palaa matkanjohtajan ja muutaman seuruelaisen kanssa respaan, kertoo puutteet ja hyvästelee seurueen. Riina poistuu hotellilta ja lähtee autolla kotiin.

LÖYTÄVÄTKÖ JONNA JA TOVERIT ABIN ALANYASTA ENNEN KUIN SUKLAA SULAA?

ENG 1 / Jussi / 22.8.2010

(HENNA: Jonnan ystävä ja Abin kaveri myös, MARKUS: Jonnan kihlattu, PÄIVI: Markuksen äiti, MELINA: Markuksen sisko, TAPIO: Markuksen ystävä)

JONNAN työkaveri ABI on muuttanut Alanyaan maaliskuussa. JONNA on saapunut yllätyskäynnille Alanyaan yhdessä viiden muun ihmisen kanssa.

Aamulla porukka on lähtövalmiina. Kerrataan suunnitelma ja tsekataan tuliaisets.

”Meillä on suklaalevy joten sen verran on aikaa löytää ettei sula”.

Jonnasta tuntuu kuin olis suuremmallekin seikkailulle lähdössä, jännittää, ollaan tultu etsimään työkaveria.

Poppoo lähtee hakemaan karttaa hotellin alakerrasta. Karttaa ei saada, joten ystävää lähdetään etsimään osoitteen voimin. Osoitetta näytetään taksikuskeille ja taksimatka alkaa. Taksissa, jossa kamera istuu JONNA ja TAPIO. TAPIO on JONNAN kanssa taksissa, koska hänellä on paras englanninkielentaito ja JONNA halusi hänet kanssaan. Etsintä ei ole helppo. Taksikuskit pysähtelevät useita kertoja kysymään tietä paikallisilta, niin huoltoasemalla, taksiasemalla, kioskillä, kuin keskellä risteystä. Seuruetta huvittaa turkkilainen taksikuluttuuri. Seurue päättää jo jatkaa matkaa jalan, mutta antaa kuskeille viimeisen mahdollisuuden löytää perille. Oikea osoite löytyy ja sen ohi

Matkaoppaiden kuvausraportit

oli jo ajettu ainakin kerran aiemminkin. Seurue purkautuu helpottuneena ulos takseista. Ennen yllätyshyökkäystä he päättävät käydä ottamassa yhdet juomat.

Kippistellään, toivotetaan onnea etsinnälle, katsellaan tuliaissuklaan tilaa ja kerrataan suunnitelmaa. Baarista lähdetään kävelemään kohti oikeaa osoitetta.

Portilla on kuitenkin vastassa este. Talo on vartioitu ja sisälle päästäkseen täytyy neuvotella vartijan kanssa. Vartija on kuitenkin ystävällinen vanha mies, joka lähtee opastamaan seuruetta oikeaan rappuun. Vartija soittaa summeria. Kukaan ei avaa. Vartija kävelee rappukäytävän päässä olevalle ovelle ja kolkuttelee ovea. Vieläkään kukaan ei avaa. Seurueessa aletaan jo miettiä, että pitääkö ottaa puhelin käteen ja soittaa. Vartija koputtaa vielä kerran ja ABI tuleekin avaamaan oven. ABI on ennako-oletusten vastaisesti musta nainen. JONNA ryntää kumppaneineen ABIN ovelle, kirkumista, itkua, suurta tunnetta. ABI on ihmeissään, toistelee että JONNA on hullu, vain JONNA voisi keksiä jotakin tällaista. ABI pyytää seurueen sisälle. Juttelevat, JONNA on aivan sanattomana. Antavat tuliaiset. ABIN lapset ovat aivan ihmeissään ja pienempi pelkää niin seuruetta kuin kameraa ja mikrofonia. Lapset haluavat uimaan, joten koko porukka lähtee talon uima-altaalle. ABIN lapsista isompi, PÄIVI ja MELINA menevät uimaan. JONNA ja ABI istuvat lasten altaalla lasten kanssa ja juttelevat, muut ottavat aurinkoa hieman syrjemmällä. Kysellään kuulumisia, leikitään lasten kanssa, tehdään suunnitelmia illalle ja viikolle. ABI lupaa lähteä oppaaksi seurueelle. ABIN aviomies tulee käymään töistä kotona ja on myös yllätynyt JONNASTA ja poppoosta. Kaikilla on mukavaa. To be continued..

**”HALVAANTUMINEN” UIMARANNALLA
MAANANTAI 27.9.2010 ENG 3/ Tommi**

Terhi on saanut tiedon, että suomalainen asiakas on merestä noustessaan jotenkin niksauttanut kroppansa eikä pysty liikkumaan. Oireet viittaavat jopa halvaantumiseen. Nainen on autettu pois merestä. Hän on halunnut vain mennä hotellille ottamaan särkylääkettä, mutta kipu on yltyntä sietämättömäksi, joten hänet on toimitettu sairaalaan, johon Terhi menee häntä katsomaan. Terhi kertoo että naisen kipu on kamalaa katsottavaa. Nainen laitetaan röntgeniin ja lantion seudulta löytyy jotain ongelmaa, ei kuitenkaan halvaantumisvaaraa. Asia hoidetaan kuntoon vahvoilla kipupiikeillä ja nainen pääsee lähtemään hotellille, kunnossa mutta kävelykeppeihin nojaten. Terhi toivottaa naiselle hyvät jatkot paremmissa merkeissä.

(HUOM! Asiakasta ei saa näkyä kuvissa tunnistettavasti, myöskään ääni ei saa missään nimessä kuulua)

**JENNI HOTELLIPÄIKILLÄ, JOSSA TAPAA LAULAVAISEN NAISEN JA
JOSSA TOINEN JOUTUU SAIRAALAAN AMBULANSSILLA
27.9.2010 / ENG1 / TUOMO**

Azalea hotelli / päivä

JENNI on hotellipäivystyksillä. Vanhempi naisasiakas haluaa ostaa Zapadere retken tyttärentyttäreilleen lahjaksi. Rupattelevat, nainen kehuu kaupunkia ja hamamia. Nainen yllättää Jennin ja itsensäkin – alkaa laulaa ”Työlki ellää” biisiä. Jenni hymyilee. Nainen valittaa vielä hotellin baarista tulevasta metelistä ja Jenni lupaa katsoa mitä asialle voidaan tehdä. Nainen lähtee.

Matkaoppaiden kuvausraportit

Jenni menee hotellin aulaan juttelemaan respan työntekijöiden kanssa. Jotkut asiakkaat ovat valittaneet huoneesta ja kalusteista. Jenni selvittää asiaa soittamalla toimistolle. Yhtäkkiä saapuu tieto, että suomalaisasiakasta ollaan tulossa hakemaan ambulanssilla sairaalaan hotellilta. Jenni lähtee pikapikaa selvittämään mistä on kyse. Ambulanssi ajaa Azalean eteen. Suomalaisnaista kannetaan ambulanssiin. Jenni kyselee naiselta mikä hätänä. Nainen on ollut rannalla, kaatunut ja satuttanut selkensä pahasti, ilmeisesti iskias pahana. Ambulanssi lähtee ja Jenni palaa takaisin respaan. **NAISEN KASVOJA JA ÄÄNTÄ EI SAA KÄYTTÄÄ!!! EI OLE LUPIA JA KIELSI EHDOTTOMASTI!!!**

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista**VALITTAVAT KUOPIOLAISET****14.9. ENG 1**

Ohjaaja Kaisan purku materiaalista

Toimistolla Erja kertoo, syksyn eka iso info alkamassa, 163 ihmistä, ravintola Evissä joka vetää n.100. Katotaan mihin ne muut laitetaan. Meillä on 5 bussia ja kolme opasta. Pitää sanoa kuskeille että seuraa perässä, saa nähdä mitä tekee, yleensä ku sanoo että seuraa perässä ni jossain vaiheessa ne menee ohi... Jännityksellä Erja odottaa mihin tää info loppuu.

(Huom! Maaritia ei saa näkyä eikä saa olla mainintoja Ninasta, Maaritista, Katrasta tai ”vanhemmista oppaosta”)

Evin edessä jengi jonottaa sisään. Riina ottamassa ihmisiä vastaan, kuopiolaiset tulee paikalle. ”Viimeinen matka Deturilla, kaikki on pielessä. Näin on. Hotelli ei oo mikä ostettiin, heitettiin ihan toiseen hotelliin, etäässä rannasta, ja ei kukaan ei osaa asiaa hoitaa, levitellään käsiä, meidän pitäis tehdä näin ja niin. Ja paras juttu vielä, yöllä, 23.25 tuli kaksi henkilökunnan miestä meidän huoneeseen ottamaan varavuodetta jollekin lapselle. Minä alasti olen siinä sängyssä olen tullut suihkusta ja olen kuivatellut – karmeita juttuja – minä haluan ihan välittömästi vaihtaa siihen mikä ollaan tilattu. Varokaa Deturia.” Jostain kuuluu Hyvä Suomi! Riina pitää hymyn yllä, tosi hyvä.

Erja tulee ison jengin kanssa, ohjaa näitä pöytiin. Josko vaikka mahuttais. Ja voi ottaa mehun mukaan. Erja juoksee pysäyttämään bussin, hakee tältä Detur-kyltin bussin tuulilasista. Ravintolassa pohtivat miten saada kaikki mahtumaan, tuleeko toinen bussi vielä? Joo joo! Vielä tulee 14 + 39. Mies ei usko että mahtuu. Erja lähtee kiertelemään, diskuteeraa Nimetin kanssa tilannetta.

Erja ottaa mikin – joudutaan vielä vähän aikaa ootella, meit on tosi paljon ihmisiä. Alotellaan sitte ku kaikki on täällä. Odotellessa joku varhaisteinityttö haluaa kaverikuvaan Erjan kanssa.

Riina seisoo kadulla – suunnilleen vielä noin 50 asiakasta ois tulossa. Mua vähän res-saa... lähtee vastaan, bussi tulee, Riina osoittaa ihmisille mihin mennä (Katria ei kuviin). Riina auttaa sokean tytön bussista ulos.

Erja haahuilee pitkin Eviä, ai vielä tulee lisää. Janni tuo pikkubussillisen vielä, Erjan ääni kuuluu ”mihis ne sitte laitetaan? Ne voi istuu mun sylissä”. Viimein info saadaan käyntiin. Erja esittelee Riinan. Esittelee myös Katrin – ns. Lastenopas. Kaikki alle 35-vuotiaat voitte mennä Katrin kanssa... eli lapset jos ette jaksa kuunnella, menkää piirtelemään Katrin kanssa. Riina saa mikin – kuinka moni ennen käynyt Alanyassa? Muutama käsi nousee. Oho! Yleensä kaikki nostaa kätensä.

Takapihalla Katri piirtelee lasten kanssa, kyselee lomasuunnitelmia. Pojat kertoo ker-ran pyhäkoulussa olleensa aartenetsintää. Löysivät leijoja ja suklaalevyjä ja koriste-mopoja. (punapaitainen albanianlippuhomo ei kuviin!)

Infon jälkeen Riina vinkkaa kuopiolaiset taakse, siirtyvät pihalle. Istuvat alas. Mitenkäs monta huonetta teillä on yhteensä varattu? Mies kaivaa listan -

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista

Riina tekee muistiinpanoja. Mistä siis on kyse: Meille luvattiin kaksio, oikeestaan voidaan lähtee siitä että me ei oo ostettu koko tuota hotellia. Me ostettiin Eftalia, siitä maksettiin, tämän Riina tietääkin, sitten perjantaina iltapäivällä soitit meille että meillä on hotelli vaihtunu. ”Kuka johti tämän vaihto-operaation? Minkä tähden vaihdettiin ku me keväällä jo varattiin” Riina selostaa että hotelli oli liian täynnä, ilmoitti Deturillekin vasta myöhään että ryhmä ei mahdukaan. Asiakkaat eivät ymmärrä miten hotelli myy pois heidän ostamansa huoneet. Miksi kärsijät ollaan me tässä? Tämä on käsittämätöntä. Riina selostaa että vaihtoehto olisi ollut että hotelli siirtää porukan viereiseen tasoltaan huonompaan hotelliin. Mies intää että tämänkään taso ei ole hyvä. Riina kertoo Azalean olevan tasokkaampi kuin Eftalia. Mies on eri mieltä, voit lähteä käymään näkemään itsekin. Pääset perille siitä millaiset huoneet on. Riina valittelee mutta ei voi vaihtaa porukkaa takaisin Eftaliaan koska tämä on täynnä. Ryhmänä koko porukkaa ei voi vaihtaa mihinkään, näitä on niin monta. Totta kai jos olisi mahdollista, me siirrettäisiin heti, halutaan että teillä on hyvä loma. Mies sanoo että ryhmänä halutaan olla. Kahvinkeitimiä piti olla, roskapussi puuttuu. Riina selostaa että nyt porukalla on neljän tähden hotelli, Eftalia on kolmen. Siinä ei ole kuin Deturin merkki, papukaijamerkkiä voi laittaa niin kuin tahtoo, se ei merkitse mitään. Siinä ei mitään oo mikä oikeuttaisi neljään tähteen. Vessapaperia vaan yksi rulla, ei oo saippuota, ei samppoita, maksun pitäisi olla paljon pienempi, on verrattavissa retkeilymajaan. Suostun maksamaan retkeilymajan hinnan siitä, mutta en neljän tähden hotellin hintaa. Se on ehtomasti väärin. Meitä on petetty.

Riina yrittää selostaa mitä hänen on mahdollista tehdä tilanteessa. Vaihtoa takaisin ei pysty tekemään, mutta jos ette missään nimessä pysty olemaan siinä hotellissa, voidaan katsoa mitä voi tehdä. ”Hänen loma on menny aivan pihalle”. ”jos yöllä tulee hotellin henkilökunta taloon koputtamatta, minä en voi siinä olla, ei käy että aamulla anteeksipyydellään, mullakin on rajani. Koko aamun on aamiaispöydässä tämä mies ollu hivelemässä että sori sori sori...” Riina arvelee tämän siis olleen tosissaan pahoillaan. Nainen painottaa että oli alasti huoneessa kun miehet tuli ovesta. Hän haluaa ainakin siitä hotellista pois. Ei pystynyt nukkumaan kun säikähti niin yöllisestä tapatumasta. Riina ymmärtää, ei se varmasti mukavaa ole. ”No ei ole, mummo istuu alasti siellä sängyllä ja kaks miestä tulee sissään ilman koputtamatta ja mitään, sänkyä hakemaan, ja se sänky jäi siihen kun nekin säikähti”. Kaks miestä voi pilata koko turkkilaisten maineen. Riina: valmismatkaehtojen mukaan matkanjärjestäjällä on lupa vaihtaa hotelliin joka on parempaa tasoa, ja tämä on.

Meille on luvattu kaksio, ja nyt meillä on vaan huone ja siinä kolme sänkyä. Riina kiittää että tulivat sanomaan, nyt voivat yrittää auttaa ja ratkaista tilanne. Nainen tilittää että Deturin sietäisi tähdittää hotellit uusiksi, tämä ei ole mikään neljän tähden hotelli.

Asiakkaat lähtee, Riina ja pöytään.

”valitettavasti ei voida niitä enää siihen alkuperäiseen hotelliin siirtää, mutta jos niissä huoneissa on puutteita niin ne korjataan, ne on vielä kohtalaisen helppoja... mua vähän pelotti että syökö ne mut, mutta ihan kivojahan ne oli!”

Toiset asiakkaat tulevat Riinan luo, heiltä on velotettu liikaa manavgatin risteilystä. Riina tekee tarkastuslaskennan, oikeassa ovat, Riina antaa saman tien rahat takaisin. Riina lähtee Evistä. Katoaa kadun vilinään.

Toimistolla

Erja puhelimesta Riinalle. Eli Eftalia Ayturin kohdalla lukee ”perinteisiä huoneita, joissa laattalattia, puhelin, minibaari joka on tyhjä, maksullinen tallelokero, satelliitti-

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista

TV, pieni parveke sekä kylpyhuone jossa hiustenkuivaaja, käsisuihku ja WC. Tilauksesta Kolmen hengen huoneita, vauvansänky saatavilla.” Ei oikein ymmärrä ongelmaa siis. Selaa esitettä, löytää Azalean kuvauksen, alkaa lukea – Riina sanoo jotain puheilmassa. Mitä? Erja lukee varusteista, on enemmän asioita kuin Eftalian kuvauksessa. Ne on varmaan jonkun toisen maan Eftalia Ayturista lukeneet, mutta tämä Eftalia Aytur on hotelli... kuuntelee... viedään ne sinne sitte! No voi vittu, kerta se on ensimmäisenkin, viedään ne sitte sinne, nukkukoon aulassa, saatana. Mut tuu tänne ni, okei, joo, hei.

Kertoo tilanteen. Ne koko ajan huutaa että, mä en oikeesti ees ymmärrä. Ne on varannu hotellin ja nyt ne vaatii et pitää saada huoneistohotelli. Nyt nää joilla on Azaleassa hotellihuone on kateellisia niille joilla on huoneistohotellihuone. Ne hokee että me ollaan varattu Eftalia Ayturista huoneisto. No sorry, mut Eftalia Ayturissa ei ole huoneistoja.

Riina on tullut toimistolle. Tutkii nyt itse Azalean kuvausta esitteestä. Riina, Endisa ja Erja pohtivat voiko Eftalya ayturista kysyä onko siellä asiakkaita jotka haluaisivat vaihtaa Azaleaan? Riina selaa katalogia, miettii että Eftalia on rakennettu 1986, rempattu 2000. Azalea rakennettu 2006, uusi osa jossa näillä huoneet, on rakennettu 2009. Asiakkaat haluu mennä niiden alkuperäiseen hotelliin, se ei onnistu koska saatiin hotellilta hyvin myöhään tieto että siellä on tuplavarauksia. Siellä ei oo ainuttakaan Deturin asiakasta tällä hetkellä, niillä on yhteistyötä muidenkin matkanjärjestäjien kanssa. Eftalia on kolmen tähden hotelli ja azalea neljän. Asiakkaat sanoo että niille on luvattu makuuhuone ja toinen huone, en ymmärrä, koska siinä hotellissa ei ole sellaisia. Nää on semmosia että voidaan järkätä, mä käyn itte katoon ne huoneet, jos sieltä puuttuu joku tuoli tai kahvinkeitin, ne voidaan järjestää. Mut jos niiltä puuttuu keittiö mikä ei pitäny ollakaan, sitä ei voida järjestää. Totta kai ymmärtää, ei oo kivaa alottaa lomaa, kun tuli tietokin niin myöhään, mutta kun mekin saatiin tieto niin myöhään. Erja ihmettelee, no okei, jos ei tiedä miten asioita hoidetaan täällä, mutta miks ne tulee tänne huutamaan että Detur on paska, menkää Eftaliaan huutamaan että Eftalia on paska. Riina kertoo Eftalian takarakennuksesta jossa on huoneissa keittonurkkaus, mutta ne huoneet eivät ole tarpeeksi tasokkaita Deturin välitettäväksi, voidaan siirtää sinne mutta eivät taatusti ole tyytyväisiä. Selostaa kuinka ovat varmaan hämääntyneet kun lukee doubleroom, mutta se tarkoittaa kahden hengen huonetta eikä kaksiota. Jos lukis familyroom tai apart, olis olohuone erikseen, mutta tuplahuoneessa ei ole kahta huonetta. Periaatteessa ei ne oo saanu sitä mitä ne on tilannu mut en mää tiedä. Mut se matkanjohtaja oli ihana. Tai sitte vaan tuntu, ku kaikki muut huusi ni se tuntu tosi kivalta.

Riina lähdössä toimistolta. Erja naureskelee, me ollaan koko viime viikko oltu täällä juonimassa kuinka me petetään niitä...

Riina ajaa autolla hikeä pyyhkien, kertoo että menee nyt Azaleaan tapaamaan ryhmäläisiä. Jos mä joskus pääsen eteenpäin... sovittiin että mä tuun heitä tapaamaan nyt puolelta. Mä käyn itte kattomassa että jos ne huoneet ei oo tasoltaan mitä pitäis olla. Jos puuttuu jotain ni hoidetaan ne sinne, mutta jos sais ne vähän paremmalle tuulelle. Yllättävän harvoin, mut kesäaikana ku on tosi high sesonki, näitä tulee, usein johtuu hotellista, ne ottaa liikaa varauksia. Vaikee selittää asiakkaalle että mitä tarkoittaa overbooking. Normaalisti keskikesällä saattaa tulla overbookingeja, joista saatetaan tietää vasta kun asiakas tulee hotelliin, mekään ei välttämättä tiedetä ku hotelli on vaan itte jotain touhunnu. Ikäviä juttuja mutta joskus sitä sattuu.

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista

Azaleassa Riina selvittelee matkanjohtajan kanssa tiskillä asioita. Siirtyvät pöytään, Riina säätää isoa pöytään kasaan että kaikki mahtuu. Riina kertoo selvittäneensä onko yhtään huonetta Eftaliassa, mutta ei ole, siellä ei ole yhtään Deturin asiakasta. Riina varmistelee, että yksi huone oli ollut C-rakennuksessa, ja sieltä on päästy vaihtamaan pois. Asiakkaat kertovat että eivät haluakaan vaihtaa, uusi huone oli huonompi. Riina lähtee tarkistamaan respasta, tyytymättömän näköinen porukka jää pöytään. Suunnittelevat tekevänsä reklamaation siitä kuinka heitä on käsitelty. Rahoilleen pitää saada vastinetta. Ja aikaa on tuhrautunut tähän liikaa. Se tehdään mitä on tehtävissä, ja loppu hoidellaan Suomessa. Johtaja on sitä mieltä että ei tällaista ryhmille satu. Kaveri on eri mieltä: sattuu, sattuu vaikka kuin toimittais, ni kyllä sattuu. - Deturin matkoilla varmasti sattuu. - Kannattaa harkita. Tiedettiin lähtiessä, että ongelmia on. Vaimolle sa-
noin ku soittivat, että nyt alko.

Riina palaa pöytään. Teidän siitä huoneesta, niissä ei ole keittiötä, mutta ei olis teidän Eftaliassakaan ollut. Riina yrittää näyttää esitteestä että Eftaliassa ei ole keittiötä. Että sitä ei ole luvattukaan, ette ole varanneetkaan alunperinkään keittonurkkausta. Riina selittää ja selittää että tässä hotellissa on kahdenlaisia huoneita, ja osalla on nyt parempi ja osalla sama kuin mitä oli buukattu. Vessapaperivalitus alkaa taas. Ja edelleenkin asiakkaat ei ymmärrä miten heille on voitu tehdä näin, Riina yrittää selostaa että ongelman takana on hotelli, ei Detur. Asiakkaat vaativat että saavat Riinalta kuitauksen, että on todettu ryhmän sisällä nämä uudet huoneet eri tasoisiksi. Riina pyytää täsmennystä yölliseen sänkyepisodiin. Olivat soittaneet respasta kahteen kertaan mutta eiväthän he ymmärrä englantia. Tulivat sitten vaan. Mutta ei hyväksy että hän maksaa ylihintaa vielä tästä. Riina kysyy miten muka ylihintaa? Nainen tuhahtaa väsyneenä ettei jaks enää alusta selittää. Toisilla heidän ryhmästään on paremmat huoneet, joten miten se on muka oikein. Riina kertoo puhuneensa johtajan kanssa, joka on samaa mieltä Riinan kanssa. Kuopiolaismies arvelee että Riina ja hotellijohtaja yrittävät vain puhua heitä ympäri. Riina vakuuttaa ettei yritä puhua ketään ympäri. Riina ottaa ylös puutteita huone huoneelta. Ensimmäiset listaa omansa ja sitten ei muuta. Toinen? Sänky pois, ja tuolit ja pöytä ja roskakori. Riina yrittää selittää mitä siihen huoneeseen kuuluisi, mutta pariskunta intää ettei ko. huone ole hotellihuone kun se on vaan huone. Astiasto pitää saada, kertoo sitten että on onneksi omat kertakäyttöastiat mukana, ettei tarvi tiskata, kun siellä on vaan kaksi kuppia ja lasia ja lauta... (eli ”ei astiastoa”?) Kahvinkeitinkin olisi ilmeisesti pitänyt tuoda itse. Ehkä pärjätään ilman keittolevyä kun on puolihoito kuitenkin.

Lähtevät katsomaan huoneita. Hissillä ylös. Ulkokäytävää kohti huonetta, sisään, alkavat uudelleensisustaa, kahvinkeitin oli luvattu, Riina arvelee että mahtuu kyllä tuolit ja pöytä. Roskapönttö ja pesuvehkeet ni sit tästä tulee parannettu hotellihuone. Ei oo paljoo vaadittu. Viiään sänky täältä pois tohon toiseen huoneeseen ni he saa sängyn siihen. Siirrytään toiselle ovelle, Riina sisään, asiakkaat jäävät ulos. Ei me tappelemaan enää lähetä, sika ostettu säkissä, oltiin ostamassa nahkakenkiä ja möivät meille tuohivirsut. Ei ne kaupassakaan toimi niin että antaa jotain muuta, ja anna rahat. Nainen nauraa, että me ei juoda muuta kun vettä ja limpparia, ei alkoholia ollenkaan, eli ei harhanäkyjä ollu viime yönä.

Riina palaa. Selostaa että saavat hotellilta ilmaiset rantatuolit ja kyydin Deturin rannalle. Ilmoitustaululla lukee Palm Beach pickup times, niiden mukaan viedään. Ensinnä respaan ni mä soitan toimistolle ja kirjotan teille lipun huomisesta risteilystä.

Respassa Riina lupaa ilmaisen turkkilaisen illan ryhmälle. Alkoholiuomista lisämaksu. Tämä ei ole ongelma. Riina pyytää ennen lähtöään että ilmoittavat hänelle jos on

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista

puutteita, ei voi tietää löytyykö jokaiseen huoneeseen pöytiä ja tuoleja, mutta ainakin osaan. Pitäkää Riina tietoisena hoituuko kaikki. Hotelli yrittää järjestää kaikki puutteet kuntoon. Kiittelevät toisiaan, pitäkää hauskaa turkkilaisessa illassa!
Riina kävelee autolleen ja lähtee.

Riinan v/o:

Paikkana sinänsä hyvä, ihan keskustassa, mutta ei isoille ryhmille, joku 100 henkeä vielä menee, mutta nyt on 160 vähän jännää että mahtuuko kaikki sinne. Operaatio yritti lohdutella että kyllä mahtuu, illalla vielä 11 aikaan varmisteli että ootteko nyt varmoja, aamulla vähän maha sekasin. Jos ne nyt meinaa että mahutaan ni ehkä sitte mahutaan. Mä vaan toivon ettei mun tarvi saada kohtausta siellä – harvoin mä kyllä kohtauksia saan. Kaikesta aina jotenkuten selvittäään.

Mikä tässä työssä on kaikista ärsyttävintä ja surullisinta, asiakkaita on niin monenlaisia. Suomalaiset yleensä valittaa kun on oikeesti valittamista, sanoo asiallisesti, mutta jos joku tulee vauhkoomaan, niin ei siinä voi ite ruveta huutamaan takasin. Totta kai asiakas saa valittaa, mutta pitäis kunnioittaa muita asiakkaita joilla ei oo paha loman alku, ne on vähän ikäviä.

Totta kai, kaikki haluaa hyvälle tuulelle, en mäkään halua nähdä niitä naama mutrulla, mä oon semmonen ihminen että haluan vaan halia kaikkia ja saada kaikki ilosiks mutta ei se aina vaan onnistu.

(mahdollisesti jaksoon 2)

Tänään ne lähti sinne Manavgatiin ja Erja on siellä, niille tulee varmaan mahtava päivä.

JONNA, HENNA & CO ETSII YSTÄVÄÄ

22.8. Jussi

Ohjaaja Kaisan purku materiaalista

Hotellilla lähtövalmiudessa. Pitää ottaa suklaalevy pakkasesta, tuliaisets, on suklaalevyn verran aikaa päästä perille. Pitää hakea kartta, että löydetäänkö osoite.

Jonnan v/o haastattelu: täs on minä, mun poikaystävä Markus, tämän äiti ja sisko, kaveri Tapio ja Jonnan ystävä Henna. Ystävä muutti tänne keväällä, oli puhetta että tulisin kesällä käymään. Se tuli samaan työpaikkaan kun minä, niin sellanen ihminen kun minä, oli pakko tulla tänne. Sain huijattua siltä sen kotiosoitteen, En usko vielä että näen sitä, en usko että oon täällä. Vähän jännittää. Reaktio voi olla ihan mitä vaan. Mennään respaan, kysytään jos saatais kartta, jos löydettäis osote. Me etsitään mun työkaveria joka on muuttanu tänne helmi-maaliskuussa. Hän asuu perheen kanssa, kaksi lasta ja turkkilainen mies, on naimisissa. En usko että osaa ollenkaan aavistaa tällasta yllätyshyökkäystä. En osaa aavistaa mitä sanoo, se voi olla ihan mitä vaan. Tarkotus olis mennä sinne päin missä luullaan et se asuu, päivystetään siellä jos se sattuis tulemaan vastaan, jos ei näy, mennään kotiin, jos ei avaa, niin sit soitetaan. Tunnelmat on ku oltais lähössä isommallekin seikkailulle, ei tiedetä yhtään mihin joudutaan. Tuliaisia on, kaurapuuroa, ruisleipää, salmiakkia ja fazerin sinistä.

Respassa Tapio kartan luona: do you know where is this address? Respan setä yrittää katsoa pientä paperia jolla osoite.

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista

Taksin metsästys, yrittävät saada 6-hengen taksia, kuski ei ymmärrä mitään. Lopulta onnistuu. Jonna ja Tapio taksissa, yrittävät miettiä mitä osoite tarkoittaa.

(välissä taksissa musat päällä... saadaan sitten pois)

Jonna arvelee että on ajettu jo enemmän kuin 5km. Taksi pysähtyy, kuski juoksee jonnekin, Jonna katsoo kummissaan. Mittari raksuttaa. Kuski palaa, okei! Matka jatkuu. Kuski pysähtyy taas johonkin, Jonna ja Tapio hämillään – what? Taas kuski juoksee pois ja palaa. Jonna ei oikein osaa neuvoa, ihmettelevät onko tuo osoitekyltti. 48 olis tossa, mitenköhän numerot menee? Taas pysähdytään, edessä olevassa autossa Henna vilkuttelee takakontista. Kuski juttelee ukkojen kanssa ulkona, tulee sanomaan edessä olevalle kuskille ohjeet ja palaa autoon. Taas pysähdytään, ”tää ei oo todellista”! Saadaan tässä kaupunkikierron samalla, ihan oma kaupunkikierron, saadaan ite päättää. Taas pysähdytään, rupee olemaan koomista pikkuhiljaa. Ulkona äijä huijaa kuskeille mihin pitää mennä. Toisen taksin kuski tulee sanomaan ohjeita, taas osoitellaan ja huijotaan. Lisää ukkoja tulee ihmettelemään lappua.

Markus tulee toisesta taksista ovelle, kertoo ettei ne myy kaljaa täällä. Sitä oli äsken hakemassa. Markus arvelee että eiköhän se kohta löydy. Taksikuskeilla ei ole karttaa. Jonna ajattelee jos sellaista osoitetta ei ole edes olemassa. Markus palaa omaan taksiin. Matka jatkuu. Hetken... taas toisen taksin kuski juoksee kysymään.

Taas ollaan kysymässä. Jonna ja Tapio vain katselevat taakseen ulos, missä säädetään,. Mittari näyttää jo 25TL. Kuski palaa ovelle, sammuttaa auton, lähtee. Meniköhän kahville? Laittoiko ovet lukkoon? Jonna ja Tapio päättävät nousta ulos hetkeksi. Markus miettii pitäisikö jalkautua etsimään. Ainakin jotain pitäisi juoda. Jonna vetää cokista. Porukan kahdella taksilla on eri summat mittareissa, toisilla 25, toisilla 29TL. Miettivät että ovat jo oikeassa kaupunginosassa, kyllä se löytyy. Palaavat vielä takseihin, kuski osoittaa taloa, jengi nousee ulos. Ilmeisesti talo löytynyt. Missä osoitelappu nyt on? Kuskeilla? Säättöä, taksit lähtevät.

Jengi kävelee, etsivät ravintolan. Skoolaavat onnistuneelle taksireissulle. Ehkä me löydetään se vielä, kunhan päästään sen vartijan ohi, harhautetaan se jotenkin. Ehkä me saadaan puhuttua itemme sisään, Kuka on paras puhuun? Jonna. Suklaa-tarkistus – se on ihan kovakin vielä. Jonnan tilannekatsaus, nyt yritetään päästä soittamaan ovikelloa, jos ei onnistu, pitää soittaa.

Kävelevät kohti oikeaa taloa. Portilla Tapio selostaa vartijalle koppiin, että he ovat etsimässä ystävänsä Abbya, vartija avaa mukisematta, päästää jengin sisään. Talolla toinen vartija, katsoo lappua, lähtee koputtamaan. Hakkaa ovea, jengi tulee tulokseen ettei se ole kotona. Jonna äkkää vaunut rapussa, jännitystä, avaako – ovi aukeaa, kirkunaa, halailua! Jengi säntää Abbyn syliin. Abby oli nähnytkin porukan ikkunasta, ei vain tunnistanut. Ajatteli että ketkä hullut kulkee tässä helteessä? Sä oot ihan pimeä, Jonna muistuttaa että lupasi tulla. Hämmennystä, Jonna esittelee porukan. Osaatte te tyylillä tulla! Abby lohduttelee lastaan, joka roikkuu äidin kaulassa. Abbyn puhelin soi – Anssi Kela soittoäänenä. Puhuu turkiksi, mies on tulossa kotiin. Pikkulapsi afro-tukan kanssa lähtee mennäkseen hyttysveron alta, tamam.

Kerro nyt viimein miks sul on kamerat mukana? – No oothan sä kattonu matkaoppaita. Naurua. Lapsi ihmettelee, äiti kertoo että Jonna tuli kylään, lentokoneella. Tivataan tuliaisista, Jonna muistaa. Lapset syöneet aamiaiseksi tänään ruisleipää ja suomalaista juustoa. Jonna Antaa ensimmäisenä kuoren – aa! Mun työtodistus! Sitten tulee loput tuliaiset. Suklaakin on vielä kunnossa. Abby kertoo omasta kulmastaan mitä ajatteli kun näki ensin porukan ikkunasta. Soitti (ilm miehelleen) että näki harhoja, luuli nähneensä Jonnan. Ja sit – pim-pom!

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Pylkkäsen purku materiaalista

Menevät ulos, toinen lapsi Jonnan sylissä, pitää tiukasti kiinni. Afrolapsi saa bikinin yläosan ylleen kun menee uimaan (muuten on ollut ilman mitään yläosaa...)

Lapsi altaassa, Abby kertoo että sä pääset telkkariin. ”En mä pääse mihinkään”. Äiti minun suusta tuli ötökkä. Jasminista tulee isona äiti ja se saa oikeen vauvan, nyt me ootellaan koska rinnat kasvaa.

Isäkin saapuu altaalle, Abby pyytää tätä puhumaan lapsille turkkia eikä suomea.

Matkaoppaiden ensimmäisen jakson käsikirjoitus

Matkaoppaat 2 - Jakso 1 (UUSI)

Käsikirjoitus versio 2

Kaisa Pylkkänen

Intro + tunnari

v/o: Syyskausi Alanyassa on alkanut kiireisenä ja Detur on varautunut kauteen palkkaamalla uusia oppaita. Jos työvoimaa riittääkin, ruuhka näkyy kaikessa muussa.

Paljon porukkaa saapumassa Ev-ravintolaan, Erjan johdolla. Erjan v/o: *”Syksyn eka iso info alkamassa, 163 ihmistä Ravintola Evissä joka vetää noin 100 henkeä. Kato-taan mihin ne loput laitetaan. Jännityksellä odotan mihin tää info loppuu.”*

Erja ohjailee jengiä pöytiin, käskee ottamaan mehun mukaan. Keskustelee henkilökunnan kanssa, vielä toinen bussi tulossa. 14-39. Mies ei usko että kaikki mahtuu. Erja lähtee säättämään tilannetta Nimetin kanssa.

Riina seisoo kadulla ohjaamassa lisää ihmisiä sisään, Riinan v/o: (kuvattu 15.9.) *”Jos ne nyt meinaa että mahutaan ni ehkä sitte mahutaan. Mä vaan toivon ettei mun tarvi saada kohtausta siellä. Harvoin mä kyllä kohtauksia saan.”*

Infoon kävelee vanhempi pariskunta, jotka ilmoittavat heti kättelyssä: *”Viimeinen matka Deturilla. Kaikki on pielessä. Hotelli ei oo se mikä ostettiin, heitetiin ihan toiseen hotelliin ja ei kukaan ei osaa asiaa hoitaa... levitellään vaan käsiä... karmeita juttuja...”* Riina yrittää ylläpitää rauhallista hymyilevää lookia.

Espoolainen Jonna ystävineen on saapunut kaupunkiin myöhään edellisiltana. Heidän lomamatkallaan on selkeä tarkoitus – yllättää vanha ystävä.

Kuvissa lähtösäätöä hotellilta. Jonnan v/o: *Me etsitään mun työkaveria joka on muuttanu tänne helmi-maaliskuussa. Hän asuu perheen kanssa, kaksi lasta ja turkkilainen mies. Sain huijattua sen kotiosotteen, en usko että osaa ollenkaan aavistaa tällasta yllätyshyökkäystä. Tarkotus olis mennä sinne päin missä luullaan et se asuu, päivyستään siellä jos se sattuis tulemaan vastaan, jos ei näy, mennään kotiin.*

Respassa Tapio kysyy missä päin osoite on, respasta ei ole paljoa apua, ei ole karttaakaan antaa.

Taksia etsimässä, hirveä säätö, Tapio yrittää saada kuskin ymmärtämään että haluaa 6-hengen taksin. Saavat taksit alle, katsovat taksin ikkunasta ohi kiitävää kaupunkia...

Jonnan v/o: *Tunnelmat on ku oltais lähössä isommallekin seikkailulle, vähän jännittää, reaktio voi olla ihan mitä vaan.*

v/o: Riina, Erja ja Janni ovat selvinneet tervetuloilaisuudesta, mutta Riinan on kohdattava vielä tyytymättömät asiakkaat. 22 hengen ryhmä Kuopiosta on siirretty päällekkäisten varausten vuoksi toiseen hotelliin.

Infon jälkeen Riina johdattaa kuopiolaiset ravintolan takapihalle. Alkaa selvittely: Meille luvattiin kaksio, oikeestaan voidaan lähtee siitä että me ei oo ostettu koko tuota hotellia. *”Kuka johti tämän vaihto-operaation? Minkä tähden vaihdettiin ku me keväällä jo varattiin”* Riina selostaa että hotelli oli liian täynnä, ilmoitti Deturillekin vasta myöhään että ryhmä ei mahdukaan. Asiakkaat eivät ymmärrä miten hotelli myy pois heidän ostamansa huoneet. Miksi kärsijät ollaan me tässä? Tämä on käsittämätöntä. Riina valittelee mutta ei voi vaihtaa porukkaa takaisin Eftaliaan koska tämä on täynnä. Ryhmänä koko porukkaa ei voi vaihtaa mihinkään, näitä on niin monta. Totta kai jos olisi mahdollista, me siirrettäisiin heti, halutaan että teillä on hyvä loma. Mies sanoo että ryhmänä halutaan olla. Kahvinkeitimiä piti olla, roskapussi puuttuu. Riina

Matkaoppaiden ensimmäisen jakson käsikirjoitus

selostaa että nyt porukalla on neljän tähden hotelli, Eftalia on kolmen. Ei kelpaa selitykseksi: Siinä ei ole kuin Deturin merkki, papukaijamerkkiä voi laittaa niin kuin tahtoo, se ei merkitse mitään. Siinä ei mitään oo mikä oikeuttais neljään tähteen. Vessapaperia vaan yksi rulla, ei oo saippuota, ei samppoita, on verrattavissa retkeilymajaan. Suostun maksamaan retkeilymajan hinnan siitä, mutta en neljän tähden hotellin hintaa. Se on ehtottomasti väärin. Meitä on petetty. Riina on tuskainen.

Jonna ja kumppanit ovat ajaneet taksilla jo hyvän matkaa. Kuski on antanut ymmärtää tietävänsä missä osoite on.

Haviat - Taksit eksyvät ja eksyvät. Epätoivo alkaa kasvaa.

v/o: Riinalle alkaa valjeta, että ongelma on mutkikkaampi kuin hän ensin luuli. Toiseen hotelliin siirretyt kuopiolaiset ovat saaneet yöllä ikävän yllätyksen.

Mies viittaa vaimoonsa – hänen loma on mennyt aivan pilalle. Vaimo jatkaa: Jos yöllä tulee henkilökunta taloon koputtamatta minä en voi olla siinä, mullakin on rajani. Koko aamun on aamiaispöydässä tämä mies ollu hivelemässä että sori sori sori...” Riina arvelee tämän siis olleen tosissaan pahoillaan. Nainen painottaa että oli alasti huoneessa kun miehet tuli ovesta. Hän haluaa ainakin siitä hotellista pois. Ei pystynyt nukkumaan kun säikähti niin yöllisestä tapahtumasta. Riina ymmärtää, ei se varmasti mukavaa ole. ”No ei ole, mummo istuu alasti siellä sängyllä ja kaks miestä tulee sissään ilman koputtamatta ja mitään, sänkyä hakemaan, ja se sänky jäi siihen kun nekin säikähti”. Kaks miestä voi pilata koko turkkilaisten maineen. Riina: valmismatkaehtojen mukaan matkanjärjestäjällä on lupa vaihtaa hotelliin joka on parempaa tasoa, ja tämä on.

Meille on luvattu kaksio, ja nyt meillä on vaan huone ja siinä kolme sänkyä. Riina kiittää että tulivat sanomaan, nyt voivat yrittää auttaa ja ratkaista tilanne.

v/o: Jonnan porukka on jakautunut kahteen taksiin, jotka ovat pysähtyneet kysymään satunnaisilta ihmisiltä tietä – nyt kuudetta kertaa.

Jonnan ja Tapio istuvat taksissa, kuski on ulkona hakemassa ohjeita ukoilta, juttelee toisen taksikuskin kanssa, jatkavat. Taksi ajaa hetken ja taas pysähtyy. ”Tää ei oo todellista.” Saadaan tässä kaupunkikierron samalla”. Mittari näyttää jo vaikka mitä. Toisesta taksista tulee Markus, ei saanut kaljaa kaupasta. Markus uskoo että eiköhän osoite kohta löydy. Kuskeilla ei ole karttaa. Jonna miettii jos sellaista osoitetta ei ole olemassakaan. Markus palaa omaan taksiin, matka jatkuu.

v/o: Kuopiolaisryhmä on alunperin varannut huoneet Eftalia Aytur hotellista, joka ei ole huoneistohotelli. Tämä alkaa valjeta myös Riinalle.

Alkuun kuvitusta Eftalia Ayturista, pienet huoneet on. Toimistolla Riina tulee Erjan vierelle selaamaan esitettä. Asiakkaat sanoo että niille on luvattu makuuhuone ja toinen huone, en ymmärrä koska siinä hotellissa ei oo sellasia. Mä käyn itte katoon ne huoneet, jos sieltä puuttuu joku tuoli tai kahvinkeitin, ne voidaan järjestää. Mut jos niiltä puuttuu keittiö mikä ei pitänyt ollakaan, sitä ei voida järjestää. Totta kai ymmärtää, ei oo kivaa alottaa lomaa, kun tuli tietokin niin myöhään, mutta kun mekin saatiin tieto niin myöhään. Erja ihmettelee, no okei, jos ei tiedä miten asioita hoidetaan täällä, mutta miks ne tulee tänne huutamaan että Detur on paska, menkää Eftaliaan huutamaan että Eftalia on paska. Riina tekee lähtöä, Erja naureskelee vielä: me ollaan koko viime viikko oltu täällä juonimassa kuinka me petetään niitä...

Matkaoppaiden ensimmäisen jakson käsikirjoitus

v/o: Jonna seurueineen on saanut esimakua siitä kuinka asiat Turkissa hoidetaan. Taksikuski on jälleen kadonnut autosta. Hän ei vielääkään turvaudu karttaan, eikä millään tavoin kerro asiakkailleen mitä oikein tekee.

Taas kuski on ulkona kysymässä. Jonna ja Tapio vain katselevat taakseen ulos, missä säädetään,. Mittari näyttää jo 25TL. Kuski palaa ovelle, sammuttaa auton, lähtee. Meniköhän kahville? Laittoiko ovet lukkoon? Jonna ja Tapio päättävät nousta ulos hetkeksi. Markus miettii pitäisikö jalkautua etsimään. Mieltivät että ovat jo oikeassa kaupunginosassa, kyllä se löytyy. Palaavat vielä takseihin, kuski osoittaa taloa, jengi nousee ulos. Ilmeisesti talo löytynyt.

Azaleassa, pöydän ääressä tyytymättömän näköinen porukka, Suunnittelevat tekevänsä reklamaation siitä kuinka heitä on käsitelty. Rahoilleen pitää saada vastinetta. Ja aikaa on tuhrautunut tähän liikaa. Se tehdään mitä on tehtävissä, ja loppu hoidellaan Suomessa. Johtaja on sitä mieltä että ei tällaista ryhmille satu. Kaveri on eri mieltä: sattuu, sattuu vaikka kuin toimittais, ni kyllä sattuu. - Deturin matkoilla varmasti sattuu. - Kannattaa harkita.

Riina ajaa autolla hikeä pyyhkien, kertoo että kesäaikana ku on tosi high sesonki, näitä tulee, usein johtuu hotellista, ne ottaa liikaa varauksia. Vaikee selittää asiakkaalle että mitä tarkoittaa overbooking. Normaalisti keskikesällä saattaa tulla overbookingeja, joista saatetaan tietää vasta kun asiakas tulee hotelliin, mekään ei välttämättä tiedetä ku hotelli on vaan itte jotain touhunnu. Ikäviä juttuja mutta joskus sitä sattuu.

Jonnan porukka on löytänyt viimein perille, mutta ennen varsinaista yllätys-hyökkäystä he ovat päättäneet pitää hyvin ansaitun juomatauon.

Jengi kävelee, etsivät ravintolan. Skoolaavat onnistuneelle taksireissulle. Ehkä me löydetään se vielä, kunhan päästään sen vartijan ohi, harhautetaan se jotenkin. Ehkä me saadaan puhuttua itemme sisään, Kuka on paras puhuun? Jonna. Suklaa-tarkistus – se on ihan kovakin vielä. Jonnan tilannekatsaus, nyt yritetään päästä soittamaan ovikelloa, jos ei onnistu, pitää soittaa.

Azaleassa Riina tulee asiakkaiden pöytään. Teidän siitä huoneesta, niissä ei ole keittiötä, mutta ei olis teidän Eftaliassakaan ollut. Riina yrittää näyttää esitteestä että Eftaliassa ei ole keittiötä. Että sitä ei ole luvattukaan, ette ole varanneetkaan alunperinkään keittonurkkausta. Riina selittää ja selittää että tässä hotellissa on kahdenlaisia huoneita, ja osalla on nyt parempi ja osalla sama kuin mitä oli buukattu. Vessapaperivalitus alkaa taas. Asiakkaat vaativat että saavat Riinalta kuittauksen, että on todettu ryhmän sisällä nämä uudet huoneet eri tasoiksi. Riina pyytää täsmennystä yölliseen sänkyepisodiin. Olivat soittaneet respasta kahteen kertaan mutta eiväthän he ymmärrä englantia. Tulivat sitten vaan. Mutta ei hyväksy että hän maksaa ylihintaa vielä tästä. Riina kysyy miten muka ylihintaa? Nainen tuhahtaa väsyneenä ettei jaksa enää alusta selittää. Riina alkaa ottaa ylös puutteita huone huoneelta. Ensimmäiset listaa omansa ja sitten ei muuta. Toinen? Sänky pois, ja tuolit ja pöytä ja roskakori. Ehkä pärjätään ilman keittolevyä kun on puolihoito kuitenkin.

v/o: Kuopiolaisasiakkaat eivät ole ainoita, jotka kokevat lomansa olevan pilalla. Myös ruotsalaiset asiakkaat haluavat matkatoimistolta korvauksia.

- Toimistolla Terhi, Erja ja Endisa käyvät läpi porkkanatapausta. Poikaystävä syönyt porkkanaa, ja saanut allergisen reaktion. Loma pilalla. ”Do I look like an insurance company?”

Matkaoppaiden ensimmäisen jakson käsikirjoitus

Jonna ja kaverit uskovat löytäneensä oikean talon. Heidän sisäänpääsytään on nyt vartijan käsissä.

Kävelevät kohti oikeaa taloa. Portilla Tapio selostaa vartijalle koppiin, että he ovat etsimässä ystäväänsä Abbya, vartija avaa mukisematta, päästää jengin sisään. Talolla toinen vartija, katsoo lappua, lähtee koputtamaan. Hakkaa ovea, jengi tulee tulokseen ettei se ole kotona. Jonna äkkää vaunut rapussa, jännitystä, avaako – ovi aukeaa, kirkunaa, halailua! Jengi säntää Abbyn syliin. Abby oli nähnytkin porukan ikkunasta, ei vain tunnistanut. Ajatteli että ketkä hullut kulkee tässä helteessä? Sä oot ihan pimeä, Jonna muistuttaa että lupasi tulla. Hämmennystä, Jonna esittelee porukan. Osaatte te tyylillä tulla! Abby lohduttelee lastaan, joka roikkuu äidin kaulassa. Pikkulapsi afro-tukan kanssa lähtee mennäkseen hyttysveron alta, tamam.

Tivataan tuliaisia, Jonna muistaa. Jonna Antaa ensimmäisenä kuoren – aa! Mun työtödistus! Sitten tulee loput tuliaiset. Suklaakin on vielä kunnossa. Abby kertoo omasta kulmastaan mitä ajatteli kun näki ensin porukan ikkunasta. Soitti (ilm miehelleen) että näki harhoja, luuli nähneensä Jonnan. Ja sit – pim-pom! Altaalla istuskelevat, Abi arvelee että tulee raskas viikko – se on tarkoituskin.

V/o: Kuopiolaisryhmälle on luvattu korvaukseksi hotellinvaihdosta ilmainen jokiristeily, mutta itse puutteet on yhä korjaamatta.

Riina ja asiakkaat tulevat katsomaan huonetta, alkavat uudelleensisustaa, kahvinkeitin oli luvattu, Riina arvelee että mahtuu kyllä tuolit ja pöytä. Roskapönttö ja pesuvehkeet ni sit tästä tulee parannettu hotellihuone. Viiään sänky täältä pois toiseen huoneeseen ni he saa sängyn siihen. Siirrytään toiselle ovelle, Riina sisään, asiakkaat jäävät ulos. Ei me tappelemaan enää lähetä, sika ostettu säkissä, oltiin ostamassa nahka-kenkiä ja möivät meille tuohivirsut. Ei ne kaupassakaan toimi niin että antaa jotain muuta, ja anna rahat.

Riina palaa kertomaan että asiakkaat saavat hotellilta ilmaiset rantatuolit ja kyydin Deturin rannalle. Respassa kertoo vielä että saavat ilmaisen turkkilaisen illan. Pyytää ryhmää pitämään hänet tietoisena jos on mitään ongelmia, hotelli yrittää järjestää kaikki puutteet kuntoon. Riina toivottaa hauskaa turkkilaista iltaa ja lähtee autolleen.